

«Не минайте ані титли, ніже тії коми»

Як соцмережі стають потужним засобом маніпуляції свідомістю користувачів
» стор. 4

У бізнесі — тільки дівчатка

Жінки стають конкурентоздатними, коли підтримують одна одну
» стор. 7

Квітневий потоп

Населені пункти Сумщини, Харківщини та Полтавщини кілька днів поспіль борються з серйозним підтопленням
» стор. 2

Україна молода

Середа, 4 квітня 2018 року

№ 38 (5354)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 26,99 грн
1 € = 33,19 грн
1 рос. руб. = 0,4 грн

Час на покупки

Зростання економіки в Україні дозволить нашим співвітчизникам витратити більше грошей не тільки на товари повсякденного вжитку

» стор. 6

При зростанні купівельної спроможності українців зростатиме економіка країни. І — навпаки.
Фото з сайта rozetka.ua.

«Головним завданням правоохоронців було не допустити у таких умовах смертей чи травматизму потерпілих, забезпечити рух на дорогах і громадський порядок, запобігти мародерству та крадіжкам».

Головне управління Національної поліції України в Сумській області

РЕЗОНАНСНА СПРАВА

Дотисли до самоусунення

Керівник Миколаївської облдержадміністрації пішов зі своєї посади на час проведення слідства у справі про самогубство бойового льотчика — героя АТО

Ірина КИРПА

Своє рішення голова Миколаївської ОДА прийняв під тиском ветеранів АТО та активістів таких громадських організацій, як Нацкорпус «Азов», «Національні дружини», ВО «Свобода» та «Рух нових сил». Наприкінці березня спільними зусиллями патріоти взяли під свій контроль міську раду та будівлю облдержадміністрації, вимагаючи провести чесне розслідування у справі экс-директора КП «Міжнародний аеропорт Миколаїв». Громадські активісти вимагали відставки очільника області Олексія Савченка, мотивуючи це тим, що чиновник свідомо довів до самогубства льотчика, героя АТО Владислава Волошина.

— Перед смертю Волошин розповів, що був змушений під тиском керівництва області підписати тендерну документацію, — розповів керівник миколаївських осередків Нацкорпуса «Азов» Денис Янтар. — Це красномовно доводить опублікована скандальна переписка між виконуючим обов'язки директора КП «Міжнародний аеропорт Миколаїв» Владиславом Волошином і «губернатором» Олексієм Савченком.

Керівник фракції «Відродження» Геннадій Рубський заявив, що депутати цієї фракції були готові внести питання про недовіру голові ОДА до порядку денного ще до того, як пан Савченко власноруч написав заяву про самоусунення.

Тим часом стало відомо, що співробітники КП «Миколаївський міжнародний аеропорт», які гучно заявляли, що володіють інформацією про тиск і корупційні дії з боку чиновників Миколаївської ОДА, вже вдруге не з'явилися на допит у справі про загибель в.о. директора аеропорту Владислава Волошина.

— Олексій Савченко від слідства не ухилився та чесно прийшов на допит, — розповів начальник Головного управління Нацполіції у Миколаївській області генерал третього рангу Юрій Мороз. — Поки що слідство не знімає жодної раніше висунутої версії про причини самогубства Волошина. Проводять усі необхідні експертизи.

За словами керівника обласної поліції, в ході розслідування кримінальної справи очільник Миколаївщини заявив, що мав із Волошином винятково робочі відносини та ніякого тиску на нього не чинив. Слідство знайшло докази того, що 29-річний військовий льотчик, який виконував обов'язки керівника миколаївського аеропорту Владислав Волошин, буцімто раніше вже намагався звести рахунки з життям у 2015 році. Після першої спроби самогубства з Волошином деякий час працював психолог військової частини, який підтвердив, що льотчик потребував психологічної допомоги, проте сам відмовлявся від неї.

Відомо, що начальник Головного управління Нацполіції у Миколаївській області вже звернувся до керівництва Національної поліції України з проханням про передачу кримінальної справи про загибель Волошина до Головного слідчого управління.

Водночас представники громадськості Миколаївщини продовжують збір підписів за відставку керівника області Олексія Савченка, які відправляють до адміністрації Президента України Петра Порошенка з вимогою негайно вжити заходів. ■

НА ФРОНТІ

На порядку денному — свобода

Тристороння контактна група обговорить питання звільнення заручників

Ірина ЛУГОВА

Сьогодні на засіданні гуманітарної групи в Мінську обговорять питання звільнення українських заручників і політ'язнів. Про це повідомила перша заступниця Голови Верховної Ради, представниця України в підгрупі з гуманітарних питань ТКГ Ірина Геращенко на своїй сторінці у соціальній мережі «Фейсбук».

«Питання українських заручників порушуватимуть на всіх майданчиках, ми хочемо більшої солідарності світу для їх звільнення. Ми дійсно шукаємо різні

шляхи та варіанти звільнення, на жаль, усе залежить не лише від нашої волі й бажання, а й від РФ», — зазначила Геращенко. Вона також відзначила, що Президент дуже занепокоєний долею Володимира Балуха, який був засуджений окупаційним режимом за український прапор у Криму й оголосив голодування.

Тим часом бойовики російсько-окупаційних військ надалі порушують «Великоднє перемир'я» в районі проведення АТО. В неділю, 1 квітня, вороги зірвали розведення військ у Станиці Луганській. У по-

неділок, 2 квітня, відбулося 20 обстрілів позицій наших захисників. Усі випадки зафіксували на Донецькому напрямку. На Луганщині було тихо.

Противник вів вогонь по наших укріпленнях в Пісках, Шахті Бутівка, неподалік Кам'янки, Авдіївки та Водяного. Під обстріли потрапили й оборонці Талаківки, Павлополя, Гнутового та Широкиного. Внаслідок ворожого вогню жоден український захисник не постраждав.

Утім на території, не підконтрольній Україні, знайшли мертвим військовослужбовця одного

з підрозділів Збройних сил України, який зник 29 березня. Про це «Українській правді» повідомив речник штабу АТО Олег Сушинський.

«29 березня під час перевірки наявності особового складу виявили його відсутність. Тривали першочергові пошукові заходи, тіло виявили представники російсько-окупаційних військ і передали українським військовим», — розповів він.

Після судово-медичної експертизи представники гуманітарного проекту ЗСУ «Евакуація 200» доставили тіло загиблого до місця поховання. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Найбільше постраждало від весняної повені 48-тисячне місто Охтирка на Сумщині, вулиці якого за одну ніч перетворилися на водні канали. Як повідомили у міськвиконкомі, причиною надзвичайної ситуації став прорив саморобних шлюзів гідротехнічного спорудження, що розташоване у селі Вербне. Вода зі ставка вийшла з берегів і затопила майже половину райцентру. Першими на допомогу містянам прийшли поліцейські. «Головним завданням правоохоронців було не допустити у таких умовах смертей чи травматизму потерпілих, — йдеться у повідомленні, — забезпечити рух на дорогах та громадський порядок, запобігти мародерству та крадіжкам».

Удень до роботи приступили бригади Держслужби з надзвичайних ситуацій, які, підпливаючи до будинків на човнах, допомагали людям вибратися з водяної пастки. Усього було евакуйовано понад 60 осіб. Дехто з них знайшов притулок у родичів, інших розселили у міській лікарні та готелі. Трьом літнім людям довелося надавати медичну допомогу. Постраждала й інфраструктура міста: повінь знеструмила 10 трансформаторних підстанцій, унаслідок чого без світла лишилися близько тисячі споживачів. Аби уникнути аварій, газові служби в районах підтоплення тимчасово припинили подачу блакитного палива.

Рятувальникам довелося вивозити на човнах і жителів приватних будинків у селах Котелевського та Зіньківського районів Полтавщини. Від повені постраждали окремі мікрорайони Полтави та Миргорода, рятувальникам довелося відкачувати талу воду в Решетилівці, Диканьці, Великому Багачці, Шишаках та інших населених пунктах.

Неабияк постраждали і великі автомагістралі. В районі Пирятини справжня річка утворилася на трасі Київ—Харків, що сповільнило рух транспорту. На Полтавщині під воду «пішли» дороги Суми—Полтава і Кролевець—Конотоп—Ромни—Пирятин. Сюди вивели спеціальну техніку, щоб укріпити узбіччя й засипати розмиті ділянки кам'яним матеріалом.

Ситуацію на Харківщині ря-

ПОВІНЬ

Квітневий потоп

Населені пункти Сумщини, Харківщини та Полтавщини кілька днів поспіль борються з серйозним підтопленням

Усе пливе, усі плывуть.
Фото з сайту пв.га.

тувальники називають складною, проте контрольованою. Найбільшу тривогу викликала дамба ставка, розташована у селищі Коломак. Її руйнування могло б призвести до затоплення значної території населеного пункту. Аби цього не сталося, бійці ДСНС укріпили споруду мішками з піском. Зрештою воду довелося відкачувати з домоволодінь лише на кількох вулицях. Аналогічна робота проводилася по селах Валківського, Нововодолазького, Харківського районів. У селищі Південне, наприклад, водні потоки ринули із засніжених полів, за-

топивши повітря низинної частини населеного пункту. У самому Харкові від повені постраждали приватні будинки, розташовані у Холодногірському, Новобаварському та Київському районах. Сюди не раз виїжджали рятувальники разом із комунальними службами для відкачування води помпами.

Найближчим часом ситуація з весняною повінню в Україні, швидше за все, лішатиметься непростішою. Є ризик виходу з берегів річок Тиса та Латориця на Закарпатті, а також Дунаю в районі Вилкового і порту Рені на Одещині. ■

ПІДТРИМКА

Ляшко: Селянські продукти — найкращі!

Лідер Радикальної партії проти заборони на продаж домашнього м'яса та молока

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Підняти зарплати і пенсії та закріпити конституційно землю за фермерами вимагає Олег Ляшко. Політик наголосив, що українців більше цікавить не заборона е-деклараций для громадських активістів, а як вижити на мізерні доходи в рідній країні.

«Днями отримав листа від Івана Вишковського із села Добраничівка Київської області. Його батьки виховують 11 дітей, з яких 5 — прийомні. Для того, щоб вижити, багатодітна родина тримає курей, свиней, корів, телят. Але через мізерну ціну на молоко родина має мінімальний прибуток і не може прогнати. Крім того, їм не дають землю, щоб розвивати господарство. Тому Іван хоче виїхати за кордон — туди, де держава сприяє людям займатися своєю справою. Єдина мрія цього хлопця: працювати на землі та мати фермерське господарство. І таку елементарну мрію не можуть реалізувати в рідній країні мільйони людей», — розповів Ляшко.

Лідер Радикальної партії вимагає від парламенту не ухвалювати антиукраїнські рішення — про заборону купівлі молока та м'яса у селян.

«Раніше у селян відмовлялися брати молоко — мовляв, воно неакісне. Зараз хочуть прийняти законопроект про заборону закупівлі м'яса у селян, якщо

Олег Ляшко із задоволенням куштує домашні продукти з базарів.

забій відбувся в приватному господарстві, а не на визначеному підприємстві. Як людям вижити, коли з такою політикою ні молоко, ні м'ясо не можна продати? А якщо і беруть ці продукти — то за мізерними цінами. При цьому в місті люди купують не молоко, а фактично пальмову олію. Такі проблеми має вирішувати парламент. Щоб українські сім'ї мали можливість годувати своїх дітей, а не виїжджати за кордон. Натомість влада пропонує зосередити увагу на тих питаннях, які мільйони українців просто

не цікавлять», — підкреслив народний депутат.

Олег Ляшко вважає, що українці не тікатимуть за кордон, коли матимуть достойні зарплати та пенсії.

«В Україні не має бути зарплата нижче, ніж у Польщі, бо тоді всі наші люди поїдуть туди на заробітки. Тому ми вимагаємо підняти зарплати. А разом із ними — й пенсії, адже не може людина, яка чесно все життя працювала, отримувати півтори тисячі гривень. До мене звертаються люди з усіх кутків країни і жаліються. Наприклад, учора у Но-

восілках під Києвом підходить до мене чоловік, у якого 54 роки стажу. Отримує 1470 гривень пенсії. Він питає мене, як йому вижити на ці копійки? Що я можу сказати, крім того, що добиваюся підвищення пенсій усім українцям з великим трудовим стажем. Щоб їхня робота була достойно оцінена державою», — зазначив лідер РПЛ.

Крім цього, Олег Ляшко закликав парламент підтримати законопроекти Радикальної партії, які дадуть можливість відновити вітчизняну економіку. ■

Людмила НІКІТЕНКО

Черкаський художник Василь Колотуша створив обкладинку для нових дисків британського музиканта Елтона Джона.

За словами самого художника, який працює в жанрі «неон» чотири роки поспіль, до нього звернулися представники студії дизайну з Лондона — Studio Fury, котра давно й успішно співпрацює з Universal Music, де у світ виходять диски Елтона Джона.

Тож Василю Колотуші запропонували проілюструвати обкладинку та наповнення нового альбому відомого у світі музиканта.

Василь каже, що ідея обкладинки та інших ілюстрацій належить студії. Її фахівці повністю контролювали робочий процес, навіть ракурси, деталі, кольорову схему. Все було чітко пропи-

НАШІ

Неон для Елтона Джона

Черкащанин створив обкладинку для нового диска світової зірки

сано і виконано.

У підсумку було створено ілюстрації в жанрі «неон». Одна з цих картинок буде на обкладинці диска, а інші знайдуть своє місце всередині. Загалом, як підкреслює сам художник, він створив сім картинок.

Уже 6 квітня Елтон Джон випустить два диски під назвою Revamp & Restoration із записами каверів своїх пісень, які виконуватимуть знаме-

ниті музиканти. У трек-лист пластинки ввійшли композиції Семі Сміти, Еда Ширана, Майлі Сайрус, Coldplay, Pink, Lady Gaga, Logic, Florence + The Machine, The Killers та інших.

Саме для цих дисків і створював обкладинку український художник Василь Колотуша.

Василю Колотуші 27 років, він живе у Черкасах. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

Зубожіння заганає українців у глибоку боргову яму. Держстат України підрахував, скільки недоотримали грошей наші «нещасні» комунальники. Арифметика досить проста: загалом у лютому 2018 року українські громадяни заплатили за комунальні послуги 10,3 млрд. гривень, що становить аж... 73,3% від нарахованих за цей період сум. Якщо порівняти із січнем минулого року, то борг населення за житлово-комунальні послуги в лютому вже цьо-

БОРГИ

Так хто кому винен?

Малі зарплати громадян України спричиняють заборгованість перед житлово-комунальним сектором

го року збільшився майже на... 12%, і ця тенденція, на жаль, прогресує.

У Держстаті, а там знають майже все, стверджують, що станом на 1 березня

2018 року українці заборгували за газ, гарячу воду й опалення близько 36,8 млрд. грн. Зокрема, борг за природний газ становить 16,4 млрд. грн., за централізо-

ване опалення й постачання гарячої води — 14,4 млрд. грн., за утримання будинків, споруд і прибудинкових територій — 3,8 млрд. грн., за централізоване постачання холодної води та водовідведення — 1,8 млрд. грн., за вивезення побутових відходів — 0,4 млрд. грн., за використану електроенергію — 3,8 млрд. грн.

Та найсумнішим є те, що навряд чи найближчим часом ця сума боргова картина зміниться на краще, адже поліпшення життєвого рівня основної маси українцівдесь іще «за горами». ■

ДОЛЯ ЛЮДИНИ

Так і в Стокгольмі не вміють

Режисер зі Швеції зняла документальний фільм про життя єдиної в Україні людини, яка вільно володіє старосведською мовою

Ірина КИРПА

Унікальне село Зміївка, що на Херсонщині, знов прославилося на весь світ!

Режисер зі Швеції Анна Еборн зняла документальний фільм про життя єдиної в Україні людини, яка вільно говорить старосведською мовою. Головною героїнею кінострічки під назвою «Ліда» стала 85-річна Ліда Утас Андреасдоттер.

Дивовижну розповідь про непросту долю цієї жінки доповнили яскраві картини життя її односельчан із села Зміївка, а також колоритні пейзажі унікального компактного поселення шведів на території України.

Для Анни Еборн не склало особливих труднощів розкрити місцеві традиції та показати період становлення та розвитку «маленької Швеції» на Херсонщині. Адже кілька років тому вона зняла тут свою першу кінострічку і з того часу регулярно навідується до села Зміївка, щоб побачитися з новими друзями.

— Образ Ліди Утас відверто та щиро розкрив правду про те, як героїчно поводилися жінки під час Другої світової війни, — розповів херсонський журналіст Олег Батурин. — Коли їй було всього лише десять років, Україну захопили фашисти, а сім'ю Ліди насильно депортували спочатку до Польщі, а потім до Німеччини. Як справжні патріоти своєї маленької батьківщини ці люди все ж таки знайшли можливість повернутися до рідної домівки вже після закінчення війни. Але тут на них чекала нова біда: радянська влада сприйняла їх як ворогів народу та відразу ж відправила всю родину поїздом у сибірські табори. Саме там Ліда виросла і лише у 1953 році змогла повернутися до України...

У каталозі фестивалю Docudays UA про фільм «Ліда» сказано, що це дуже вдалий сучасний поетичний кінематографічний досвід: «Змішування часу та місць подій створює мальовничу оповідь про родинну любов, яка й зараз жива, але лише у спогадах. Саме про це розповідає головна героїня Ліда, а також її син Арвід та сестра Марія. Вони можуть спілкуватися один з одним, наперекір кілометрам та годинам, які їх розділяють. Це гідний мистецький твір про долю людей з різних поколінь, яких об'єднує любов до Батьківщини».

Глядачі у Швеції першими встигли оцінити документальний фільм Анни Еборн, а тамтешні кінокритики прийшли у захват від того, що глядачі змогли не тільки побачити, як живуть шведи на півдні України, а й почути живу старосведську мову.

В Україні прем'єра фільму «Ліда», знятого на у селі Зміївка, що на Херсонщині, відбулася у Києві на XV Міжнародному фестивалі документального кіно про права людини Docudays UA.

У період із квітня по вересень 2018 року документальний фільм «Ліда» зможуть побачити і поза столицею України. Цю надзвичайно цікаву кінострічку вже включили до програми мандрівного фестивалю документального кіно Docudays UA, який традиційно пройде у всіх регіонах нашої країни. ■

Михайло Зорич
історик

«Маніпуляції свідомістю громадян — це нова та найефективніша зброя інформаційного XXI століття. Досить успішно її застосовують на пострадянському просторі, щоб відвернути увагу місцевого населення і світу від безпрецедентного пограбування колишньої загальнонародної власності та переведення протестних громадянських рухів на «зовнішнього ворога».

Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

ТЕХНОЛОГІЇ

«Не минайте ані титли, ніж тії коми»

Як соцмережі стають потужним засобом маніпуляції свідомістю користувачів

Один із улюблених прийомів дискредитації опонента — назвати його несповна розуму.

Коли розгорівся скандал навколо керівника САП Назара Холодницького, мало хто звернув увагу на його слова про те, що він вимагатиме публічного прослуховування та аналізу всіх записаних у його кабінеті розмов. І закликав робити висновки лише на підставі докладного аналізу того, що він насправді казав, і того, що він після цього зробив. Власне, з цим, тобто з детальним аналізом сказаного у співставленні з подальшими діями об'єктів нашої уваги, у нас і справді великі проблеми. Ми живемо в кліповому суспільстві, перенасиченому інформацією, де громадська думка часто формується на основі коментарів окремих експертів, вирваних із контексту фраз, добряче приправлених емоціями. В результаті ми часто робимо висновки, які не мають нічого спільного з першоджерелом. І одна справа, якщо просто хтось чогось не дочув чи не зрозумів. Інша — якщо маніпуляція фактами відбувається свідомо, відволікаючи увагу громадськості від одного і переводячи на інше. І якщо ще років п'ять тому головним полем битви за серця і душі людей був телевізор, то останнім часом ці баталії все більше переносяться в інтернет. Пропонуємо вам звернути увагу на кілька класичних способів маніпуляцій.

Ні дня без сварки

Якщо в часи Майдану соцмережі були платформою для пошуку та єднання однодумців та формування конструктивного діалогу, то нині цей діалог усе більше скочується до рівня, кажучи по-простому, «срачів». Причому не важлива тема дискусії, не важливо, в що це може вилитися — важливий емоційний градус спілкування. Градус протистояння свідомо накручується до рівня переходу на особистості та взаємних образ. Як і теми для дискусій, які часто виникають на рівному місці і свідомо поширюються. Хоча рівень аргументації багатьох буває на рівні «я сам на власні очі це бачив по телевізору».

Це яскраво було помітно, наприклад, по недавніх дискусіях щодо доцільності знєсення «кримських інсталяцій», яка розгорнулася на «Фейсбуці» 18 березня. Основний аргумент противників знєсення (за дивним збігом обставин, це виявилися люди, наближені до БПП чи адміністрації Президента) — «як можна прапор кидати під ноги?», «варвари, це неповага до нашої історії», «це проти Криму і кримських татар». І дискусія справді виявилася досить гострою й емоційною. Хоча свідки подій запевняють, що нічого страшного і кривої не сталося: учасники акції протесту просто розібрали конструкції (до речі, прапорів там не було, а були лише полотна синьої тканини), які заважали проході, й акуратно склали їх в одну купу. До речі, те ж саме зробили б під вечір комунальники. Але скільки людей через це відвернулися одне від одного?

До речі, це ще одна мета, з якою влаштовуються такі

«срачі» — пересварити однодумців і змусити їх перестати чути одне одного. Зачіпаються, як правило, больові точки: мова, історія, пам'ять. І якщо реальність не дає підстав для чергового розгону теми, їх можуть викидати штучно. Один з останніх прикладів — дискусія з приводу того, чи варто переводити українську мову на латинку. Три дні весь українськомовний сегмент «Фейсбуку» тільки й обговорював це питання. Але наскільки воно нагальне саме зараз і взагалі, звідки воно виникло, в цей час мало хто замислювався.

Загалом, будь-яка топова тема живе в соцмережах не більше трьох днів. Але не буває дня, щоб нам не підкидали нових тем для поділу на різні табори. Часу вистачає лише для того, щоб рефлексувати. Для переосмислення проблеми і правильних висновків його немає — нас уже смікають за інші ниточки і кличуть у нові віртуальні бої.

Хто не з нами — той проти нас

Ще один улюблений спосіб маніпуляції, який взяли на озброєння політтехнологи від влади — навішування ярликів. У часи Майдану улюбленим словом, яким «маркували» негодних, було слово «провокатор». «У нас мирна акція, не слухайте провокаторів, не піддавайтеся на провокації, ми ведемо переговори, ми висунули їм вимоги, ми добиватимемося від влади, щоб нас почули», — лунало зі сцени чи не в кожному виступі тих, хто взяв на себе місію бути обличчям Майдану. Пізніше практика показала, що слово «ми», очевидно, стосувалося саме тих, хто це говорив.

Пізніше слово «провокатор» у лексиці маніпуляторів змінилося на «рука Кремля», «не треба розхитувати човен» та «картинка для російських ЗМІ». Критикуеш владу? — Ти «агент Кремля», який свідомо чи несвідомо реалізує

російський план із дестабілізації суспільства, «розхитує човен» та «роблячи картинку для російських ЗМІ», які сплять і бачать, що в нас усе погано, а ми їм у цьому допомагаємо. Зрештою, один із недавніх постів у «Фейсбуці» радника Президента Юрія Бірюкова, де той відкрито назвав усіх, хто не задоволений нинішньою владою (і на яких так само вже навісили ярлик «зрадофілів»), ворогами, — лише підтверджує те, що за чотири роки в цьому плані практично нічого не змінилося.

До речі, один з останніх ярликів, якими почали маркувати негодних, — несповна розуму. Саакашвілі закликає до імпліменту Президента? — Та він якийсь нарваний і божевільний, у нього, мабуть, проблеми з психікою. Савченко хотіла влаштувати теракт? — Та їй треба призначити психіатричну експертизу. Хмара захотів узяти Савченко на поруки? — Та він на старості років поїхав розумом, щось таке меле. Лариса Ніцой відстоює право українців на рідну мову в освіті та сфері обслуговування? — Та вона ж ненормальна, копіяками кидається. І ці мислевирси, грамотно закинуті в інтернет і розігнані хвилею, формують нашу думку, вбиваючи навіть бажання розібратися, що ж відбувається насправді.

А дарма. Бо той же Степан Хмара, виступивши в ефірі ка-

налу ZIK, дуже грамотно і толково пояснив свою позицію. «Я не є адвокатом Савченко, я лише вважаю, що не варто її тримати під вартою, коли достатньо домашнього арешту. Я не думаю, що з цієї справи варто роздувати ту мильну бульбашку, яку намагаються роздути. Не варто підігрівати таким чином і без того надмірні Надії амбіції, використовуючи її політичну недосвідченість і завищену самооцінку. Надія не розуміє, що за слова теж треба відповідати. Але відповідальність за слова не співмірна з тими обвинуваченнями, які їй висувають. Нею можна легко маніпулювати, але завербувати її неможливо, це не той склад характеру. Взагалі, тут треба дивитися на все з точки зору того, кому це вигідно», — заявив політик і тверезо та аргументовано пояснив свою точку зору, припустивши, що операція зі «знєшкодження Надії Савченко» готувалася спільно силами ФСБ та СБУ.

Але його слів практично ніхто вже не почув. Бо, прочитавши фразу, що Хмара став на бік Мураєва і Шуфрича, заступившись за Савченко», багато хто або видався з друзів, або заблокував сторінку політика, вкорившись у думці, що «у Хмари щось із головою, а був же таким патріотом!».

Шоу — наше все

Узагалі, ситуація з арештом Надії Савченко прекрасно демонструє схильність наших політиків до театральних жестів та ефектних викриттів, які є ще одним способом маніпуляції та привертання громадської уваги. До такого способу вдаються тоді, коли результатів роботи катма, але треба створити видимість бурхливої діяльності. Згадайте хоча б арешт у прямому ефірі на засіданні Кабміну у 2015 році очільника ДСНС Сергія Бочковського та його заступника Василя Стоєцького. Чи «кіно про Ігоря Мосійчука» у залі парламенту та виведення останнього у супроводі конвою. Або нещодавні зняття депутатської недотор-

канності з народних депутатів Борислава Розенבלата та його п'ятьох колег, арешти із залученням вертольотів та спецназу «очільників бурштинової мафії» на Рівненщині чи драматичне затримання экс-глави фінансової служби Романа Насірова. Судові засідання у цих справах тривають і досі, а тим часом їхні фігуранти спокійно гуляють на волі і навіть виграють суди щодо поновлення їх на посади.

Інший «хіт сезону» — це запобігання терактам та замахам на політиків. За останній час від такого лиха були «врятовані» народні депутати Антон Геращенко та Олексій Гончаренко, а экс-генпрокурор Віктор Шокін ледь не отримав кулю в лоб на робочому місці із застосуванням тепловізора. Цікаво, що, окрім гучних заяв та подробиць операції з вуст самих «врятованих», ми в більшості випадків так і не почувли, а що ж за цим стояло: ні мотивів злочину, ні імен замовників, ні вироків суду.

До речі, про те, що Надія Савченко і справді могла просто стати жертвою спецоперації з боку СБУ, говорить і ще кілька фактів. По-перше, тема про підрич Верхньої Ради, Кабміну та адміністрації Президента — далеко не нова. Такі ж звинувачення, якщо пам'ятаєте, два роки тому були висунуті керівнику цивільного корпусу «Азов-Крим» Станіславу Краснову. І тоді у цій справі так само була замішана СБУ. А по-друге, як стало відомо «УМ» із власних джерел, один зі «співрозмовників» Надії Савченко, той самий «Кедр», ще до цього скандалу заводив із бійцями розмови на тему, що «Ми спецназ, ми готові зробити переворот, але ви із Саакашвілі нам заважаєте». Хлопці послухали ці розмови і промовчали. А Надія, з її характером, очевидно, вирішила діяти.

Насправді ж, як показує практика, справжні спецоперації проводяться тихо і без зайвого галасу. І запобігти теракту буває ой як непросто, як і знайти після цього кінці. Тому досі немає відповіді на запитання, хто і як убив Павла Шеремета, як і чому загинув волонтер Ендрю, хто організував убивство начальника резерву Головного управління розвідки Міноборони Максима Шаповала чи заступника начальника головного відділу контррозвідки Донецького управління Олександра Харабєрюша. Та й про загибель Аміни Окуєвої уже мало хто згадує. І таке враження, що навряд чи колись ми почуємо відповіді на ці запитання. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Декларуватися — всім!

Верховна Рада так і не спромоглася скасувати е-декларування для громадських активістів. Депутати не підтримали в першому читанні жоден законопроект і проігнорували всі намагання спікера парламенту Андрія Парубія відправити їх на доопрацювання. Українська влада обіцяла змінити норму про обов'язок подавати е-декларації, проте депутати вирішили інакше.

Нині закон зобов'язує до 1 квітня певні категорії посадовців, держслужбовців подавати електронні декларації. Цього року цей обов'язок покладено і на активістів антикорупційних організацій. Останнє викликало критику не лише самих активістів, а й також міжнародних партнерів. У значили, що «ця позиція не відповідає європейським прагненням України та наполегливим рекомендаціям України від

міжнародних партнерів», а США назвали закон, який запроваджує обов'язок е-декларування для активістів, «каральним».

Рада розбереться

У конфлікті, який розгорівся навколо звинувачень на адресу очільника САП Назара Холодницького, спробує розібратися Верховна Рада. Сьогодні до парламенту запрошено для роз'яснень директора НАБУ Артема Ситника, керівника САП Назара Холодницького й Генерального прокурора Юрія Луценка. За це вчора проголосували 247 депутатів за мінімально необхідних 226.

Сам Назар Холодницький учора побував на допиті в Генпрокуратурі. Водночас стало відомо, що Генеральна прокуратура змінила підслідність справи Холодницького і тепер процесуальне провадження щодо неї здійснює генеральна інспекція ГПУ. ■

Олег БОРОВСЬКИЙ

Безвізовий режим, запроваджений Євросоюзом для Грузії рівно рік тому, в Тбілісі розцінили як перший крок на шляху до швидкого приєднання до ЄС. На саміті «Східного партнерства» в листопаді 2017 року голова Єврокомісії Жан-Клод Юнкер розвіяв грузинські надії, недвозначно давши зрозуміти, що в найближчій перспективі членство в Євросоюзі Грузії не світить. Тепер же і безвізовий режим опинився під питанням, повідомляє «Німецька хвиля».

Не мали німці клопоту...

Влада німецької федеральної землі Північний Рейн-Вестфалія офіційно попросила міністра внутрішніх справ Німеччини вжити на рівні ЄС заходів для того, щоб скасувати безвізовий режим із Грузією. Свою вимогу там мотивують різким зростанням кількості заяв від громадян Грузії з проханням надати їм політичний притулок, а також підвищеною «кримінальною активністю» грузинів, чії заяви перебувають на розгляді. Менш ніж за рік дії безвізового режиму — з березня 2017-го по лютий 2018 року — кількість грузинських прохачів притулку в Північному Рейні-Вестфалії зросла з 170 до 743. Приріст у понад 400 відсотків!

У Федеральному відомстві з питань міграції та біженців (BAMF) кореспонденту «Німецької хвилі» надали дані по всій Німеччині, починаючи з 2008 року. Тоді з проханням притулку до німецької влади звернулися 298 грузинів. У 2017 році їх було вже 3 тис. 462, і лише за січень і лютий поточного року — 1 тис. 359. За таких темпів до кінця року число «біженців» із Грузії перевищать у Німеччині за вісім тисяч. А частка грузинських заявників, які отримують той чи інший статус притулку, становить всього 1,1 відсотка.

Зростає число прохачів притулку з Грузії і в інших європейських країнах, для поїздки до яких грузинам не потрібні

■ НА ВОЛОСИНЦІ

«Злодії в законі» допекли німцям

Безвізовий режим між ЄС і Грузією — під загрозою

Не всіх грузинських «туристів» радо чекають у Європі.
Фото з сайта bukinfo.com.ua.

візи: у Франції, Нідерландах, Швеції, Греції. А ще — в Швейцарії, яка хоч і не входить до Європейського Союзу, але належить до Шенгенської зони. У 2016 році тут прийняли 465 заяв від громадян Грузії, в 2017-му — 670, тобто на 44 відсотки більше. Обґрунтованою не визнано жодну з них. У січні 2018 року надійшло 100 заяв. Таким чином, Грузія вийшла на третє місце в списку країн, громадяни яких найчастіше просять притулку в Швейцарії — після Еритреї та Сирії.

За підрахунками німецьких ЗМІ, торік на батьківщину були відправлені всього близько 600 громадян Грузії. На сьогодні ж у Німеччині перебуває приблизно три тисячі грузинів, що вже отримали відмову, і ще три з половиною, які очікують відповіді від BAMF. Відтягну-

ти момент депортації можна на рік-два, якщо розпочати судову тяганину, аби спробувати оскаржити відмову в наданні притулку. На розгляді німецьких судів зараз перебуває близько 400 тисяч таких позовів.

Грузинська частка в них українська мала, але вона непропорційно висока серед тих мігрантів, які в очікуванні остаточного рішення даремно часу не гають. За даними німецьких правоохоронних органів, до 60 відсотків громадян Грузії, проти яких були порушені кримінальні справи, мали в Німеччині статус прохача притулку, чия заява ще перебувала на розгляді державних органів.

Висновок напрашується сам собою: багато грузинів скористалися безвізовим режимом, щоби без зайвих формальностей приїжджати в Німеччину, «здава-

тися» місцевій владі, а в проміжку між цим моментом і видворенням із країни грабувати будинки місцевих мешканців. Раніше, через раптове зростання кількості «липових» грузинських біженців, почала бити на сполох влада Ізраїлю, де ще півтора року тому спостерігалася схожа тенденція.

Змінив прізвище і знов поїхав

У Німеччині ж злочинці з Грузії спеціалізуються саме на квартирних крадіжках, повідомив «Німецькій хвилі» колишній міністр внутрішніх справ цієї країни Томас де Мезьєр. Для прикладу, 4 квітня 2017 року — з моменту запровадження безвізового режиму не минуло й тижня — поліція в Лейпцигу спіймала на гарячому грузинську банду квартирних злодіїв у віці від 22 до 30 років. Троє потрапили,

коли зламували приватний будинок, четвертий вартував на грабоване раніше.

У згаданому листі уряду Північного Рейну-Вестфалії також ідеться про значне збільшення «кримінальної активності» поблизу саме тих гуртожитків для біженців, де розміщені переважно громадяни Грузії. Побільшало не тільки квартирних крадіжок, а й злодійства в супермаркетах і торговельних центрах, викрадень велосипедів.

Тимчасовий статус шукача притулку, за даними влади цієї федеральної землі, грузини використовують також для того, щоб оздоровитись за казенний рахунок. Крім Північного Рейну-Вестфалії, значне збільшення кількості грузинських пацієнтів реєструють останніми місяцями лікарні Баварії і Баден-Вюртемберга на півдні Німеччини.

У федеральному міністерстві внутрішніх справ Німеччини такій розвиток подій передбачали. Там загалом заперечували проти скасування візового режиму, на чому наполягали МЗС ФРН і Єврокомісія, бажаючи продемонструвати підтримку маленькій прозахідній Грузії, що перебуває під тиском Росії. Погодився міністр внутрішніх справ тільки після того, як у ЄС був ухвалений механізм, що дозволяє знову скасовувати безвізовий режим.

Чи буде цей механізм задіяний, багато в чому залежить від самої Грузії. Переговори з цього приводу на початку березня вели в Тбілісі чільні посадовці з МВС і МЗС Німеччини. Йдеться, наприклад, про посилення грузинських правил, що дозволяють порівняно легко змінювати прізвище. Цим нерідко користуються занесені у німецький «чорний список», але «біометрично» не задокументовані злочинці для повторного в'їзду в Німеччину. З точки зору Берліна, грузинські прикордонники могли б краще інформувати пасажирів, що прямують до європейських країн, про правила безвізового режиму і наслідки зловживання ними. ■

■ СВЯТО НАБЛИЖАЄТЬСЯ

Писанка в стилі танго

Український символ шанують у світі

Олег БОРОВСЬКИЙ

Традиційний великодній символ — писанку — в Україні виготовляють із давніх-давен. На честь розписаних святкових яєць навіть встановили кілька пам'яток: у Вишніці Чернівецької області, у селах Доброгостів і Братківці на Львівщині, на острові Хортиця на Запоріжжі, а в Коломії на Івано-Франківщині у вигляді велетенського яйця збудували цілий Музей писанки. Писанку повезли в своїх серцях за моря-океани й ті українці, які шукали кращого життя на чужині. Так, у Канаді, в містечку Вергевіль, велику частину населення якого становлять українські діаспоряни, теж встановили пам'ятник писанці.

А тепер великодній символ вшанували українці Аргентини. В суботу, 31 березня, в місті Апостолес — колиці української імміграції до цієї країни — відбулося урочисте відкриття пам'ятника писанці, повідомляє сайт Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР). «Цей монумент перший такий в Аргентині і є своєрідним символом взаємодії двох спільнот країни, які емігрували сюди ще 120 років тому — української та польської: кожна з них мала змогу оздобити по половині писанки, а сам пам'ятник було розташавано на перехресті вулиць «Україна» та «Польща», — зазначено в повідомленні. Автором української «половини» монумента був Мирослав Ясінський.

Пам'ятник українсько-польській писанці.

Отець Гільєрмонд Анджеювич, парафіяльний священик Візантійсько-Української обрядової церкви Святої Трійці, благословив пам'ятник. Під час заходу також прозвучали український і польський гімни у виконанні хору «Голоси Апостолів». На церемонії були присутні члени муніципального уряду на чолі з мером міста Маріо Віалем, релігійні громади, українська спільнота. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

До Великодня Королівський канадський монетний двір випустив кольорову позолочену монету у формі української писанки. Монета стала вже третьою «писанкою» у колекції канадського монетного двору, але першою позолоченою. На реверсі нанесені кольорові візерунки, характерні для традиційної української писанки. Монета викарбувана із 31,82 грама чистого срібла з позолотою та має номінал у 20 канадських доларів. Загальний «наклад» становить 5 тисяч екземплярів.

«Окрім прекрасного вигляду й весняної теми, ця монета-писанка є артистичним вшануванням 1,2 млн. канадців українського походження, чії традиції є багатою складовою мультикультурної спадщини Канади», — йдеться в описі монети на сайті монетного двору. Автор дизайну реверсу монети — канадська художниця Анна Моращ, яка працювала також і над двома попередніми випусками монети-писанки, що побачили світ у 2016-му та 2017 роках, повідомляє видання української діаспори Ukrainian People («Український народ»). ■

Одна писанка дорівнює 20 канадським доларам.

■ НОВИНИ ПЛЮС

Трамп запрошує Путіна в Білий дім

Президент США Дональд Трамп запропонував Володимиру Путіну вперше зустрітись з ним у Вашингтоні. Він озвучив цю пропозицію ще 20 березня, вітаючи Путіна з перемогою на виборах, повідомив на брифінгу помічник російського президента Юрій Ушаков. Білий дім підтвердив цю інформацію. Прес-секретар Білого дому Сара Сандерс заявила, що зустріч між Трампом і Путіним планують, але подробиць не надала. Деякі ЗМІ повідомляють, що зустріч має відбутись у другій половині цього року.

Пучдемона чекають в Іспанії

Генпрокурор німецької федеральної землі Шлезвіг-Гольштейн подав у регіональний суд клопотання про екстрадицію до Іспанії колишнього лідера Каталонії Карлеса Пучдемона, повідомила агенція др. Карлес Пучдемон зараз перебуває під вартою в Німеччині. Прокуратура зазначила, що його звинувачують в організації заклоту, що включав проведення антиконституційного референдуму. Нагадаємо, що 25 березня німецька поліція затримала Карлеса Пучдемона під час перетину кордону між ФРН та Данією. Він планував через територію Німеччини повернутись до Бельгії, де мешкає після втечі з Іспанії і де проти Пучдемона та інших лідерів каталонського руху за незалежність порушено кримінальну справу за обвинуваченням в організації заклоту. Пучдемону загрожує до 30 років ув'язнення.

У Франції страйкують залізничники

Працівники оператора французької державної залізничної SNCF розпочали тривалий (тримісячний) страйк на знак протесту проти запланованої урядом реформи залізничного транспорту, яка, зокрема, позбавить працівників залізничної низки пільг. Учора на маршрут вийшов лише один із восьми швидкісних поїздів TGV. У рамках страйку залізничники припинять роботу кожні два дні. Профспілки застерігають, що страйк може спричинити перебої у сполученні, затримки і незручності для майже 4,5 мільйона пасажирів, котрі користуються залізницею Франції. ■

ТЕНДЕНЦІЇ

Час на покупки

Зростання економіки в Україні дозволить нашим співвітчизникам витратити більше грошей не тільки на товари повсякденного вжитку

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Вітчизняна економіка, хоч як би скептично ми до неї ставилися, починає одужувати, і вже цього року експерти очікують зростання ВВП до 3,2%. Доходи громадян зростають, і це стане черговим драйвером для росту. Платіжний баланс у лютому показує профіцит. Щоправда, виконання малореалістичного бюджету 2018 року залишається під питанням.

Розгін для економіки і зменшення боргу

Міжнародна рейтингова агенція Fitch оприлюднила свій макроекономічний прогноз для України на два роки. За їхніми даними, цьогоріч наша економіка має зрости на 3,2%, а наступного року — на 3,9%. Чинниками, які дозволять економіці розвиватися, на думку експертів, стане зростання внутрішнього попиту за рахунок підвищення доходів українських громадян. Оптимістичні цифри назагал цілком корелюються із планами уряду.

Fitch зауважує, що наша економіка могла б показати ще стрімкіше зростання, якби не конфлікт на сході держави. «Невирішені конфлікти на сході держави, ймовірно, сильно впливатимуть на перспективи відновлення, тоді як відсутність доступу до ресурсів Донецька і Луганська й надалі негативно впливатиме на показники ефективності», — відзначили у Fitch.

Роль Міжнародного валютного фонду в процесі відновлення нашої економіки, на думку аналітиків рейтингової агенції, також неоднозначна. «Оскільки МВФ сьогодні виявляє тиск на Україну, то цей процес може мати наслідки у вигляді короткотермінових зупи-

нок економічного зростання, але, у кінцевому результаті, стабілізує економіку», — сказали в агенції. Зростання економіки, як сподіваються в Кабміні, допоможе нам наблизити співвідношення державного боргу до безпечної рівня. Який, як відомо, становить 60% до ВВП. Початок цього шляху закладено торік, коли наш держборг скоротився з понад 80% до 71%.

Профіцит балансу, «діра» у поточному рахунку

Тим часом Держстат підбив підсумки кварталу, що минув. За його даними, платіжний баланс України в лютому 2018 року зведено з профіцитом 252 мільйонів доларів, тоді як місяцем раніше було зафіксовано дефіцит 449 мільйонів доларів. За два місяці поточного року також було зафіксовано дефіцит, — він становив 197 млн. доларів. Порівнявши з минулим роком — це успіх. Адже станом на січень-лютий 2017-го дефіцит був на 13,97% більшим, ніж цьогоріч.

На жаль, не все гаразд із профіцитом поточного рахунку за цей період. Як повідомили в НБУ, у лютому в порівнянні з січнем він упав у 13,2 рази і становив лише 9 млн. доларів. За-

Українці почали більше заробляти, ніж у 2016 році, готові більше витратити на покупки і тим самим стимулювати економіку. Фото з сайта googleusercontent.com.

галом за перші два місяці 2018 року профіцит поточного рахунку становив 128 млн. доларів, що на 15,79% менше, ніж за аналогічний період 2017 року. Нацбанк при цьому відзначає: у лютому погіршилися показники експорту низки товарних груп, попри збереження сприятливої цінової кон'юнктури для чорних металів, руд та зернових. Причиною проблеми, як вважають у регуляторі, стали уповільнення зростання обсягів виробництва в окремих галузях та ускладнення транспортних перевезень через несприятливі погодні умови.

Імпорт, на жаль, продовжував зростати. Найвагомішими статтями нашої залежності від зарубіжних країн досі залишаються енергоносії та продукція хімічної промисловості. Восени минулого року, як ми пам'ятаємо, Мінекономіка відмовилося запроваджувати заборонювальні мита для російських виробників добрив, відтак на українському ринку за допомогою демпінгу вони витіснили вітчизняного виробника.

Надходження за фінансовим рахунком у лютому становили 243 млн. доларів проти 568 млн. доларів фінансового відливу місяцем раніше. Як стверджують в Національному банку, гроші до України зайшли від нерезидентів, які придбали державні гривневі боргові цінні папери. Чисті

надходження прямих іноземних інвестицій у лютому становили 111 млн. доларів і були повністю спрямовані до реального сектору економіки у формі збільшення акціонерного капіталу. Приємна тенденція і щодо коштів, які вийшли з України. У січні-лютому ця сума становила 325 млн. доларів. Це на 15,8% менше, ніж за аналогічний період 2017 року.

«Діра» в бюджеті

Тим часом, як і передбачали експерти, виникли проблеми з виконанням Державного бюджету 2018 року, який ще під час ухвалення оцінювали як малореалістичний. Адже у доопрацьованому варіанті головного кошторису держави видатки було збільшено на 40,5 млрд. гривень, або на 4,3%. Аби дійти балансу, Мінфін збільшив дохідну частину — на 36,57 млрд. гривень, або на 4,2%.

Дохідні статті, які мали дати ці надходження, аналітики визначили як малореальні. У принципі, так і сталося. Доходи бюджету в березні нинішнього року становили 76,224 мільярда гривень, що на 5,086 мільярда, або на 6,3%, менше від запланованих показників.

За січень-березень цей показник становив 187,668 млрд. грн., що на 12,084 млрд. грн., на 6%,

менше плану на цей період. Утім якщо порівнювати з минулим роком, то ситуація не виглядає аж настільки погано: доходи держбюджету в березні 2018 р. у порівнянні з березнем 2017 року зросли на 12,238 млрд. грн. Таким чином зростання становило 19,1%. У січні-березні таке збільшення становило 6,6%.

Зменшуються і податкові надходження. Так, за перший квартал 2018 року вони упали у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року на 6,7% і становили 89,621 млрд. грн. Натомість митниця почала працювати ефективніше, і її надходження зросли на 12,8% до 73,376 млрд. грн.

Більше заробили — більше витратимо

Тим часом Держстат порахував, на скільки збільшили чи збагатили середньостатистичні українці впродовж минулого року. І встановили, що в цьому році номінальні доходи населення становили 2475,8 мільярда гривень. Це на 24,4% більше, ніж було торік. Дохід, який може бути використаний на придбання товарів і оплати послуг, зріс на 21,3%. Реальні наявні доходи населення, визначені з урахуванням цінового фактора, у 2017 році збільшилися на 6% порівняно з 2016 роком. Саме на ці цифри, треба розуміти, спираються експерти Fitch, прогнозуючи зростання ВВП у нинішньому році.

Витрати населення торік становили 2544,8 мільярда гривень. Це на 26,8% більше, ніж було у 2016 році. Це означає, що наші співвітчизники готові більше витратити і тим самим підштовхувати українську економіку. Навіть якщо вони збираються витратити не зароблене, а заощаджене. Так, за даними того ж Держстату, заощадження українців у 2017 році скоротилися на 69 млрд. гривень. І це може свідчити, що люди в нас заробляють ще менше, ніж вони готові витратити, але споживчий песимізм уже головним чином минул.

МЕГАПРОЕКТИ

Ціна ризику — надто висока!

Для протидії екологічній авантюрі з будівництвом газопроводу «Північний потік-2» Україні варто використовувати міжнародне право та власні глобальні ініціативи

Юрій ТУНИЦЯ,
академік НАН України

Проти України — і людства назагал

Проект «Північний потік-2» треба розглядати як типове явище природоруйнівної економіки. Акценти в дискусіях, які ведуть на цю тему високопоставлені політики, треба змістити саме на екологічну безпеку, яка постане над балтійськими країнами. Вважаємо, що це суттєво підсилить захист економічних інтересів України та енергетичної безпеки Євросоюзу.

Довішивши, що проект «Північний потік-2» — це великомасштабна геополітична авантюра, спрямована, переважно не тільки проти економічних інтересів України, а й проти права на життя в доброякісних умовах природного довкілля майбутніх

поколінь країн Балтійського регіону і навіть самої Росії, можна буде захистити Україну від втрат у газотранспортній сфері на суму близько трьох мільярдів доларів щорічно.

Необхідно переконати Євросоюз в елементарній істині: кожна природна система реагує на найменші зовнішні подразнення, а на масштабні відповідає катастрофами. Завдавши першій рани екосистемі Балтійського моря, на дні якого є місця поховання хімічної зброї з часів Другої світової війни (що посилює небезпеку), спроба завдати їй другої рани та випробувати морську природну систему на толерантність є прямим злочином проти майбутніх поколінь. Тому не можна допустити вторгнення в унікальну екосистему Балтійського моря (тим більше — без економічної необхідності)

ще одного додаткового чужорідного тіла — труб вагою близько 5 млн. тонн, бо рано чи пізно екосистема зреагує сама по собі, навіть без техногенної аварії. А це може спричинити масштабну екологічну катастрофу.

Брутальне лобіювання «Північного потоку-2» та бравурна пропаганда «Газпрому» Росії про відсутність екологічної небезпеки викликають у кожній неупередженій людини серйозне занепокоєння. На сайті компанії читаємо: «Деякі роки екологічних спостережень підтверджують, що газопровід «Північний потік» був побудований і експлуатується без суттєвого і довготривалого (5 років!) впливу на довкілля». І далі: «Дослідження компанії Nord Stream AG є масштабним аналізом екосистеми Балтійського моря і морського дна вздовж маршруту газопроводу і сприя-

«Північний потік-2» може знищити не тільки українську незалежність, а й екосистему балтійського регіону. Фото з сайта day.kyiv.ua.

ють більш глибокому розумінню вченими всіх особливостей цього унікального природного середовища... «Північний потік-2» підвищить безпеку енергопостачання в ЄС, зміцнить внутрішній ринок газу і сприятиме досягненню цілей ЄС у боротьбі зі зміною клімату». Вершина лукавства і цинізму!

Екологія — на захисті нашого суверенітету

Влада і вчені України мусять терміново домогтися проведення незалежного об'єктивного екологічного експертизи проекту будівництва «Північного потоку-2» за участі зарубіжних, у тому числі американських експертів.

На підставі науково обгру-

тованої прозорій експертизи необхідно домогтися розгляду її результатів у міжнародних судових інстанціях. Безпрецедентний відкритий судовий процес щодо захисту майбутніх поколінь від екологічних ризиків став би історичною подією. У ширшому контексті це мав би бути перший міжнародний екологічний суд над антеекологічною економікою, яка веде людство до самознищення і перекареслює всю понад 50-річну роботу ООН, Римського клубу, інших міжнародних організацій, багатьох учених, релігійних діячів, прогресивних політиків щодо сталого розвитку і захисту природного життєвого середовища. Відкритий судовий процес (своєрідний «Нюрнберг-

2») щодо «Північного потоку-2» став би бар'єром для запобігання екологічним злочинам проти майбутніх поколінь, пересторогою для великого бізнесу, який намагається здійснювати масштабні проекти з великим екологічним ризиком, а також додатковим імпульсом для досягнення Цілей сталого розвитку та екологізації економіки замість «шредеризації» Європи.

У цій важкій і справедливій боротьбі за екологічно безпечне майбутнє людства Україна могла б використати свою ж таки зовнішньополітичну ініціативу щодо створення Екологічної Конституції Землі — глобального економіко-правового акта екологічної безпеки і сталого розвитку цивілізації.

Ініціативу частину ідеї стосовно створення Світової екологічної організації активно підтримують Франція, Німеччина та деякі інші країни. У нас, на жаль, після 2012 року про це ідею зовсім забули. Проте її визнання та офіційне започаткування процесу підготовки міжнародного економіко-правового акта екологічної безпеки стало б потужним фактором стримування екологічних злочинів, ціна яких є занадто високою, бо стосується здоров'я і самого життя людей. ■

ПІДПРИЄМНИЦТВО

У бізнесі — тільки дівчатка

Жінки стають конкурентоздатними, коли підтримують одна одну

Інна ТЕСЛЕНКО

Кінець березня ознаменувався подією, яка справила надихаюче враження, принаймні на кілька десятків підприємливих українських жінок. Але вже за рік-два її наслідки, не сумніваюся, приємно вразять сотні, а може, й тисячі їхніх співвітчизників у різних куточках України. Бо випуск стартового курсу Академії жіночого лідерства та підприємництва таки багатообіцяючий. Судячи з неймовірно креативних, але при цьому суто практичних і надзвичайно актуальних презентацій, — його фарватер підхопить чимало супутніх ідей та планів, які досі зависали в сором'язливій невизначеності.

Отже, перші півсотні підтриманих експертами бізнес-проектів у галузях освіти, логістики, туризму, медицини, екології, легкої та харчової промисловості і багатьох інших сфер економіки почали втілювати жінки. Жінки з міст і сіл України віком від 20 до 70 років, які ще вчора не надто й вірили у власну спроможність самостійно реалізувати власну мрію. Але яким принаймні вистачило духу заповнити в інтернеті анкету задоволеності Академії жіночого лідерства та підприємництва, що «вискочила» на екрані комп'ютера з пропозицією спробувати разом. Так, був серйозний конкурсний відбір. Але в підсумку виграли всі його учасниці, — отримавши можливість долучитися принаймні до онлайн-прослуховування курсу побудови власної справи «з нуля». Про те, як проходило навчання в експериментальній Академії, і, власне, чому і для чого Академія створена — наша розмова з її ініціаторкою, директором Інституту партнерства та сталого розвитку Дар'єю Мустафіною.

■ Дашо, як виникла сама ідея бізнес-академії для жінок?

— Уже впродовж багатьох років я вивчаю проблеми участі жінок у соціально-економічному й політичному житті України та світу. В першу чергу — з точки зору наявності рівних можливостей для розвитку, незалежно від соціального походження, національності, віку і статі особи. Часто представляю Інститут партнерства та сталого розвитку та беру участь як спікерка чи експертка на форумах, конференціях, панельних, експертних дискусіях, дослідженнях на тему гендерної рівності та участі жінок. Ми слідуємо за міжнародними рейтингами та дослідженнями, аналізуємо глобальний вимір жіночого лідерства та підприємництва та місце України в процесах трансформаційних змін щодо участі та прав жінок. Мабуть, для багатьох стане відкриттям, що наша країна досі не згадується в низці світових досліджень. Наприклад, в Індексі жіночого підприємництва. Бо збір статистичної інформації в Україні не враховує розподіл за статтю серед власників і власниць, керівників і керівниць приватного сектору. Лише минулого року презентовано перше дослідження в рамках проекту Програми розвитку ООН в Україні «Зміцнення бізнес-об'єднань малих і середніх підприємств». Експерти Українського центру успішних даних у співпраці з Лігою ділових та професійних жінок України вивчали гендерний розподіл серед керівників підприємств та ФОП-ів, розглянувши ситуацію в цілому, а також у розрізі регіонів та видів діяльності. Експерти дослідження здогадалися здійснити аналіз на основі «по батькові» особи. А якщо на державному рівні запровадили вказування статі при реєстрації компанії, похибка була б значно меншою і дані по Україні можна було б використовувати для порівняння в рамках міжнародних рейтингів та досліджень. Виявилось, що серед керівників юридичних осіб в Україні лиш 30 відсотків жінок. За даними Всесвітнього звіту про гендерну рівність (його ще називають Індекс гендерного розриву), Україна зайняла у 2017 році 61-ше місце серед 144 країн. Гендерна асиметрія особливо очевидна в сфері керівних посад в державному та приватному секторах, політиці та економіці. Спостерігається суттєве відставання числа жінок на керівних посадах, а їхні заробітні плати в середньому на 30 відсотків нижчі, ніж у чоловіків, контракти з працевлаштування коротші. Також серед жінок значно вищий рівень безробіття, знижений доступ до правосуддя. Жінки в Україні не можуть істотно впливати на прийняття важливих рішень, як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні через низьке представництво в керівних органах, що несе ризики зниження якості та ефективності управлінських рішень. Жінки — одна з найуразливіших груп населен-

ня, які стали жертвами АТО на сході, вони ж склали 70 відсотків безробітних переселенців. При цьому вітчизняні ЗМІ і високосоподовці дуже часто підсилюють гендерні стереотипи...

Під час експертних виступів на тематичних конференціях та «круглих столах» я отримувала шалену підтримку присутніх, багато жінок з різних регіонів України звертались із запитаннями, як змінити ситуацію. Пропонували організувати освітню програму з підтримки жінок та дівчат в Україні, — як в економічному, так і в соціально-політичному житті країни на різних рівнях. Неодноразово чула: жінки готові долучитися, брати на себе відповідальність, але не знають як і не мають досвіду. По суті, на цей запит і виникла ідея створити Академію. Ми з командою Інституту партнерства та сталого розвитку розробили дуже амбітну програму підтримки та розвитку жінок України. Метою «Програми розширення прав і можливостей жінок» є збільшення можливостей українських жінок і дівчат у реалізації своїх прав, визначенні життєвих пріоритетів та ефективної участі в соціально-економічному й політичному житті країни. Незалежно — з міста чи з села, якого ти соціально-економічного статусу, чи маєш кошти на бізнес-школу, — ти зможеш отримати безкоштовну навчальну та менторську підтримку й реалізувати свою креативну бізнес-ідею. Колись школяркою в Умані я могла лише мріяти про існування подібної програми, відкритої для кожного, програми, де найважливіше — це твоя ідея.

■ Це перший ваш досвід організації подібних форумів, чи вже мали подібну практику?

— У квітні минулого року відбувся Міжнародний жіночий бізнес-форум «БізнесWoman 2017». Він став унікальною за масштабом, наповненням та ціннісним підходом подією для всього світу, яка відбулась у столиці України. Метою його стала консолідація жінок бізнесу, політики та соціальної сфери для налагодження тісної співпраці, обміну досвідом, репрезентації України в світі та сприяння розвитку малого і середнього бізнесу. Були гості з Бельгії, Греції, Грузії, Великої Британії, Естонії, Іспанії, Канади, Литви, Люксембургу, Молдови, Німеччини, Румунії, Швеції, США, Угорщини, Фінляндії, Франції, Хорватії, Чехії, Швейцарії, інших країн. На запрошення Ганни Крисюк, генерального директора Журналу «БізнесWoman», я мала честь координувати минулорічний форум, модерувати його першу секцію та працювати разом з неймовірною командою. Секція «Політика. Міжнародна дипломатія. Безпека» розглядала теми сприяння гендерній рівності, розширення прав і можливостей жінок, еволюції економічної дипломатії та любівання в міжнарод-

Дар'я Мустафіна.

ному підприємстві, роль жінки в українському та міжнародному політикумі, участь жінок у встановленні миру та запобіганні конфліктам. Це тоді я пообіцяла учасницям, що наша організація і я особисто будемо і надалі працювати за для реалізації цілей форуму та розвитку жінок України та світу. Особливо приємно, що черговий Міжнародний бізнес-форум «БізнесWoman» відбудеться в Києві і в цьому році — 23 квітня. Тоді представниці з Краматорська подали ініціативу провести подібну зустріч на Донбасі. І вже за місяць відбувся форум «Роль жінки в зоні АТО». Цей унікальний захід відбувся безпосередньо в зоні АТО, в селищі Волноуха Донецької області, та був яскравим прикладом солідарності жінок України. Захоплює їхня сила духу, незламність, віра в мирну успішну країну... Низький уклін і подяка людям, які виборюють свободу, виявляють безумовний героїзм і самопожертву! Це люди, які вірять у незалежну високорозвинену Україну, сміливо дивляться небезпеці в очі, зрощують у палких вільних серцях такий бажаний образ країни, в якій ми будемо жити! Інколи цей образ тьмянішає, стає примарним і здається ледь досяжним, але знов і знов спалахує яскравим вогнем і лине догори іскрами надії і мрії!.. Я вірю, що відбудеться зміна поколінь і нова генерація українців творитиме майбутнє. Звичайно, в історії кожного суспільства були епізоди, коли ті, хто керував країною, призводили до сваволі й жорстокості. Але ворог демократії — це не обов'язково некомпетентний бюрократ, а й пасивність, байдужість, зневіра громадян. Масмо бути активними, бо лише ми самі відповідаємо за успішне чи недолучення функціонування влади. Ми повинні виконувати роль найактивніших охоронців власної свободи і знаходити власні шляхи до ідеалів. Працюючи разом, вільні люди здатні правити самі собою. Це виклик — адже успіх лежить на наших плечах і нікого більше.

■ За яким принципом проходить відбір учасниць? Які фахівці входять до журі конкурсу?

— Ми переглянули величезну кількість заявок. Коли прийшов день оголошення результатів відбору учасниць Академії жіночого лідерства та підприємництва Inspiring Women, хотілось щиро дякувати кожній з кандидаток за неймовірні заявки, креативні ідеї, щирість, бажан-

засновують ініціативи для захисту навколишнього середовища... Величезна Вам подяка за щоденну справу, постараємося організувати окрему школу, щоб кожна з вас могла взяти участь. Над відбором заявок працювала комісія у складі Лори Апасової, власниці та керівника компанії «Інвестиційні стратегії», членкині Ліги ділових та професійних жінок України та BPW, Андрія Забловського, голови секретаріату Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України, Хіленка Олександра, контролера компанії «Новий Стандарт», Закутьної Юлії, експерта Інституту партнерства та сталого розвитку, Заровної Катерини, незалежного експерта, економіста-маркетолога.

■ Хто став менторами програми і чому саме вони?

— Це — Наталія Нетовкіна, засновниця Ювелірного Дому ZARINA, Лора Апасова, керівниця компанії «Інвестиційні стратегії», Тетяна Абрамова, засновниця та виконавчий директор бренду «RITO», Анна Крисюк, генеральний директор журналу «БізнесWOMAN», Кобилівська Розалія, президент «Української академії інтегративної медицини», Скомоголова Аліна, генеральний директор спеціалізованого металургійного переробного підприємства ТОВ «Тін ІМПЕКС», Подлесна Світлана, керівник «Міжнародного бізнес-об'єднання», Гончаренко Тетяна, директор European Profiles S.A. Ukraine, Олейнікова Світлана, власниця та генеральний директор Synergy Development Consulting, та Ксенія Ланчак, засновниця Леді-спільноти New Persona. Наші ментори, експерти — моя особлива любов. Кожен із них так багато зробив, щоб наш задум став реальністю! Це десять жінок, які справді надихають та захоплюють своїми досягненнями, життєвим шляхом, ціннісним наповненням власної справи.

■ Чи задоволені ви підсумками роботи? Якими бачите перспективи для подальшої реалізації ідеї своїх студенток в Україні?

— У рамках комплексної програми півсотні учасниць із різних регіонів України вчилися, як започатковувати власну справу, в найкращих українських та міжнародних експертів та бізнес-тренерів. Ще більше тисячі трьохсот учасниць долучилися до нашої онлайн-академії. Відпрацювали три освітні практичні модулі від провідних експертів, особисті зустрічі, отримали менторську підтримку жінок-власниць та керівників компаній, засновників успішних стартапів та соціальних підприємств. Перший модуль став базовим для розуміння економічної участі жінок в Україні. Дав розуміння, як розпочинати власну справу (основи підприємництва/заснування стартапу) завдяки зустрічам із жінками-власницями та керівниками компаній. Його основними темами стали відповідальне лідерство, мотивація для започаткування бізнесу, стратегування, місія та цінності нової компанії, інноваційний підхід у веденні бізнесу. На другому модулі освоювали бізнес-планування, побуду команди, основи нетворкінгу, операційний менеджмент, маркетинг, основи фінансового обліку, юридичні аспекти. Третій модуль охопив можливості залучення фінансування проектів, знайомство з українськими та міжнародними програмами, фондами підтримки малого та середнього бізнесу, підприємництво серед внутрішньо-переміщених осіб. Також розглядали можливості інвестиції, експорту та інтернаціоналізації створюваного бізнесу. Підсумком навчання стали підготовлені слухачками Академії презентації своїх трансформованих і відшліфованих бізнес-проектів. Чесно зізнатись, вислуховуючи їхні зрілі, аргументовані виступи, була неймовірно горда прогресом дівчат. І розчулена, адже зрозуміла, що наші зусилля не були даремними, що Україну чекає щасливе майбутнє з такими свідомими, працьовитими, креативними, дійсно Inspiring-жінками! Бо найкращий внесок у розвиток країни та суспільства — реалізація креативних ідей та талантів українського народу! Вірю, що наші випускниці змінять на краще не лише Україну, а й світ! ■

Проект здійснено за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

Вітольд Шабловський
автор книжки «Кулемети і вишні»

«Хто говорить правду? Всі. Тільки кожен свою. Кожен має тут свою пам'ять. Кожен має свою історію».

БОЛЮЧА ТЕМА

Ніна РОМАНЮК
Волинська область

Переді мною — дві книги: Вітольда Шабловського «Кулемети й вишні. Історії добрих людей з Волині» (в українському перекладі книгу видрукувало видавництво «Старого Лева» у 2017 році) та Івана Пушук «Волиняни про «Волинь-43», яка теж побачила світ торік. Різні за жанрами й за обсягом, різні за підходами авторів до подачі матеріалу, але вони про одне — про біль. Польський і український біль, незагоєні рани, які крають серця і піднімають із глибин свідомості спогади, від яких — мурахи по тілу. Вони про те, що сьогодні з новою силою збудує польське й українське суспільство — про українсько-польське взаємознищення в роки Другої світової. Хтось називає це «волинською різаниною», хтось «волинською трагедією», але від різних назв суть тих страшних подій не змінюється. Бо правда і суть у тому, що українці вбивали поляків, а поляки — українців...

Іди і слухай

І польський репортер Вітольд Шабловський, і волинський історик Іван Пушук у своїх дослідженнях українсько-польського міжетнічного конфлікту пішли шляхом найпростішим і найскладнішим водночас — вони записували історії та свідчення простих людей, які жили в ті страшні часи і були свідками тих подій. Перший три роки у Польщі та в Україні знаходив людей, які пережили волинську трагедію. Їхні спомини, а також їхніх нащадків лягли в основу його емоційного історично-літературного есею. «Історії звичайних селян з Волині, які в часи цілковитого озвіріння знаходили в собі мужність рятувати одне одного, наражаючи себе і своїх рідних на небезпеку. Раптом з'ясувалося, що українці в 1943 році рятували поляків постійно, що це не поодинокі випадки, що Волинська трагедія — не лише злочин одних проти інших, а й приклад неймовірної екстремальної сили духу й бажання допомогти своєму ближньому. З'ясувалося, що в представників одного народу водночас можуть виникнути два суперечливі бажання — відбрати життя і рятувати, що не все таке чорно-біле, як сьогодні хочуть нас переконати ідеологи польської невинності й української безгрішності», — пише в передмові до книги її перекладач, публіцист Андрій Бондар.

Іван Пушук не лише вислухав спогади 7394 корінних мешканців усіх нині існуючих населених пунктів історичної Волині, а ще Берестейщини, Холмщини і Підляшшя, а й зафіксував їх у майже 1500 диктофонних записів. Почуте заледве вмістилося на чотирьох тисячах аркушів, а в книзі ці свідчення, що збирала автором впродовж двадцяти двох років, зайняли тисячу сторінок. Книжка «Волиняни про «Волинь-43. Українська пам'ять про польську експансію на український північний захід у 1938—1944 рр. Усноісторичний аспект» стала певною мірою українською відповіддю на дослідження Влодзімежа і Єви Семашків «Людиновбивство, вчинене українськими націоналістами проти польського населення Волині 1939—1945», інколи сумнівними фактами і цифрами, з яких послугується чимало польських дослідників (і Вітольд Шабловський, до речі, теж). На відміну від Івана Пушук, вони «з метою поглиблення аналізу навіть гостро конт-

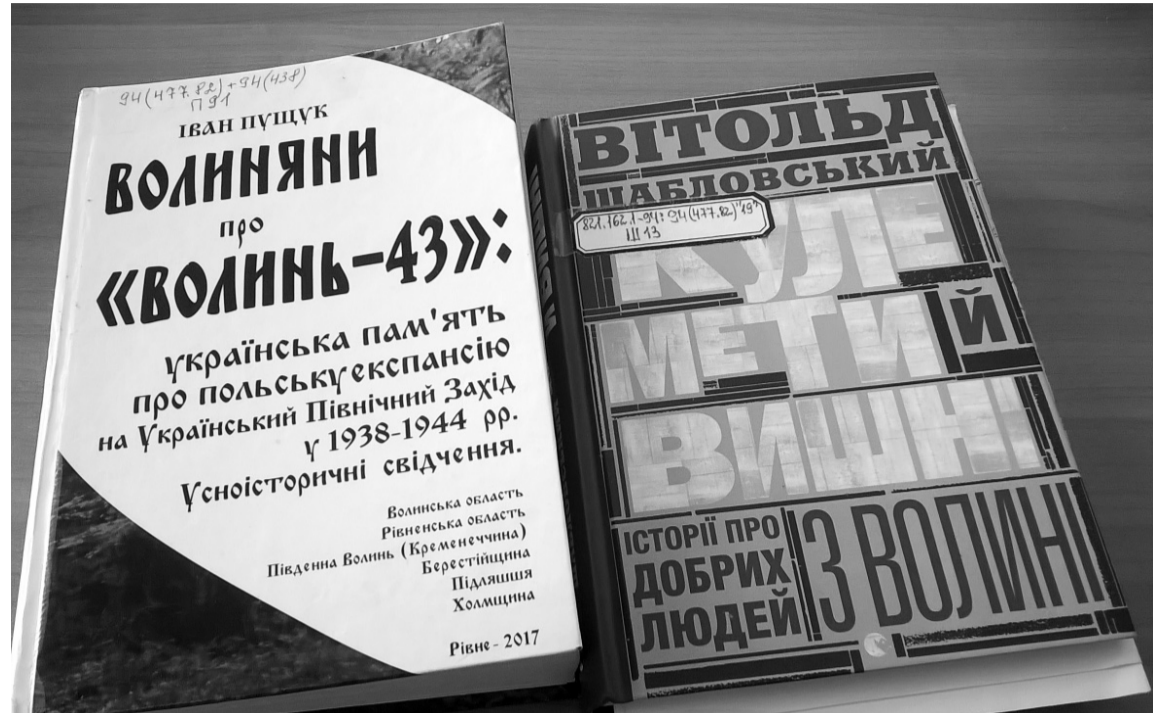
раверсійних подій не відвідали жодного населеного пункту досліджуваного ними терену». А волинський дослідник доїхав усюди і почув. Тільки не завжди те, що писали Семашки. Це дало можливість спростувати малоправдиві версії та цифри, озвучені раніше в їхній праці. І навіть ті, що ще можуть з'явитися в майбутньому. А в тому, що вони з'являться, сумніватися, на жаль, не доводиться. Надто вже активно взяли розігрувати цю карту політики-популісти за Бугом.

Небагато сучасних польських дослідників захотіли почути не лише з вуст поляків, а й українців про те, що робилося на Волині у страшному 1943-му. Вітольд Шабловський слухав обидві сторони. Він чув дві правди. Спочатку від своїх співвітчизників. Зокрема, і про легендарну самооборону Пшебража, де з 1943 року діяв загін польської самооборони, так звана пляцувка, і де врятувалося від смерті до 20 тисяч поляків з багатьох волинських сіл. Це особлива сторінка і особливий предмет гордості поляків. Оповідачі не приховують, що союзниками оборонців Пшебража в боротьбі проти українців були німці і червоні партизани: «Тадеуш Воляк: «Іноді ми вдавали бандерівців. І як «бандерівці» ми нападали на німців... Німці захищалися, аж раптом несподівано їм приходив на допомогу... польський загін із Пшебража. Усе, певна річ, було заздалегідь приготуване й зрежисоване. Завдяки цьому німці ніколи нас не чіпали, навіть вважали своїми союзниками (німці ще до того

Рахунок історичних претензій України до Польщі значно довший і незрівнянно обґрунтованіший, ніж поляків до України. Що це дало нашим народам у минулому і що дає в перспективі? Повернення до ворожнечі просто не може бути.

видали коменданту Пшебража зі своїх складів 17 кулеметів «для боротьби з лісовими бандитами» ранньої весни 1943-го. — Авт.). Водночас ми були змушені миритися з радянськими партизанами. Ми ходили з ними на завдання, вони також користувалися даними нашої розвідки. Коли бандерівці здійснили найсерйозніший напад на Пшебраже, ми вижили тільки завдяки советам».

А ось як згадував цей бій мешканець села Озеро Степан Денисович Степанюк, але вже в книзі Івана Пушук: «Миритися поляки не хотіли. Бандерівці вирішили розігнати

Дві книги — два погляди на одну трагедію.
Фото автора.

Кулемети однієї

Дві правди: чому поляки й українці по-різному бачать трагічні події «волинської різанини»

пляцувку. Одного дня, — я тоді пас корів, бачу: ідуть бандерівці цілою. Поряд — насип вузькоколійки. Поляки з-за насипу стали відстрілюватися. Тим часом, я потім почув від людей, послали гонця в Лопатень до Бринського, Прокопюка, щоб ті допомогли. Червоні партизани вдарили бандерівцям у тил. Побили, забрали зброю, декого в полон. Дехто з повстанців відстрілювався до остан-

дерівців, бандерівці від них утекли, а тому вони спалили село. Літо було. Я це пам'ятаю дуже добре. Ну, може, не все село. Але чимало будинків згоріло... Ваше Пшебраже ми називали «Варшава», бо там одні поляки мешкали: всі ваші туди їхали. Вони звідти напали на українців, а українці напали на них, не скажу, рубалися тоді однаково. А ми з батьками втекли до лісу, бо хто не втік,

правду польському репортеру Шабловському мешканка спаленого поляками 12 липня 1943 р. села Тростянець Ківерцівського району Олександра Мусіївна Ольхович.

«Я, Федорчук Катерина Павлівна, проживала в 1943 році в селі Тристенці і бачила, як поляки нападали на наших людей, палили село. Люди з худобою, хто як міг, — хто на возі, хто корови вів, — усі втікали в ліс. А поляки ззаду з кулемета стріляли. Люди падали. Як дрова по сінокошу лежали. Ми втекли в ліс. Зробили буди. Так жили там. Вже й сніг став іти, а ми все були там. Ми сиділи в лісі довго. Голод, холод був. Вночі йшли в село, щоб захопити дещо з закопаного. Дехто сала закопав, дехто збіжжя. Хапали і везли в ліс. Робили розчин і при вогні на пательнях пекли пляцки, аби прохарчуватися. Назад вертатися не могли, бо в рільничій школі з кулеметом сиділи поляки і били по людях. Захисту повстанців не було ніякого. Ніхто нас не захищав. Утікали, куди очі бачили, хто куди міг. Правила тут у нас поляки. Заступитися за нас не було кому. Поляки з Пшебража що хотіли, те з нами робили. Тут була їхня влада. Знущалися над нами, як їм заманеться» (зі свідчень свідків, записаних Іваном Пушуком).

нього. Потім допомагати полякам приїхали ще й запрошені німці. Партизани на ту пору пішли, щоб сутички з німцями не було, — поляки постаралися. Дружили ж і з німцями. Їхній комісар у Ківерцях Ганс, полковник, їм за тушонку продавав зброю. Після цього поляки робили вилазки на українські села Тростянець, Суськ, Словатичі, Човницю. У Тростянець їздили косити селянське жито. І грабити. Треба ж було щось їсти! Зібралось їх у Пшебражі тисяч із 10».

«Коли я вже була дорослою дівчиною, нам поляки спалили Тростянець. Еге ж. Не дивіться ви так. Вони нападали на бан-

того вбивали і палили їм хати. Ми жили в лісі добрих кілька місяців. Жінки навіть народжували в тому лісі, бо якби вони повернулися до хати, боялися, що поляки відразу ж нападуть. У вас не говорять про те, що поляки з Пшебража не раз і не два нас лупили, еге ж? А час був такий, що ми нічого не мали їсти, навіть хліба не було... Ніхто не йшов на Пшебраж вбивати безневинних людей. Ми йшли, бо пшебражани не давали нам спокійно жити. Не давали збирати врожай. Нападали на нас, убивали невинних людей. УПА захищала нас від поляків, а не навпаки», — розповідала трохи іншу

**Цивільне населення
принесено в жертву політиці**

Кожен виживав як міг у тій кривавій м'ясорубці. Але... Маючи таких бойових побратимів, як німці і червоні партизани, хто може гарантувати, що антипольські й антиукраїнські акції не були зрежисовані й спровоковані третьою силою? За дивним збігом обставин, полум'я українсько-польської ворожнечі розгорілося саме з появою на Волині радянських диверсійних партизанських груп. І вони, без сумнівів, підкидали свій хмиз у вогонь українсько-польського протистояння, та й німці теж постаралися.

Чому саме Волинь і чому саме 1943 рік? 15 років тому у відкритому листі з приводу відзначення в Польщі 60-річчя трагічних подій 1943 року на Волині українські громадські діячі, історики, народні депутати спробували дати на них аргументовану відповідь: «Окрилений успіхами антигітлерівської коаліції польський еміграційний уряд Сікорського керував діями АК (Армії Крайової. — Авт.), не бажаючи визнавати нічєї, крім влас-

допомогою, а при зміні окупанта — з допомогою советів спробувати провести чергову пацифікацію, — безкарну різанину українців. При цьому емігрантський уряд небезпідставно розраховував на підтримку західними союзниками (як і після Першої світової війни) своїх державно-територіальних зазіхань. Сумніватися в намірах поляків не доводилося: про це свідчила як загальна україноненависницька політика міжвоєнної Польщі та нещадна передвоєнна рі-

тових масовому переходу української поліції в УПА. 15 березня до повстанців у повному складі перейшов Рівненський курінь української міліції «Холодний яр» на чолі з командиром полковником Леонідом Ступницьким. Цим і скористалися поляки. 17 березня 1943-го німецькими каральними загонами СС та польською шпудманшафт-поліцією була вчинена кривава оргія в селі Ремель».

Саме знищення цього села деякі українські історики вва-

чають початком волинської трагедії. Батальйон польської шпудманшафт-поліції зробив там за німців усю криваву роботу: село спалили вщент, а 615 його мешканців закатували й розстріляли. Вціліли лише 70 осіб. За що ж так покарали Ремель? Одна з версій — у селі переховували радянських полонених, які мали зв'язок із українськими повстанцями.

Може, варто разом стати на коліна й попросити прощення? І разом помолитися за невинно убієнних. Іншого шляху немає...

занина українців на Холмщині і Підляшші, так і їхня ворожа до українців поведінка під час війни. Саме поляки виконували на той час роль німецьких поліцаїв на Волині. Проводячи каральні операції окупаційної влади проти українців, ловили і вивозили в Німеччину українську молодь, очищаючи Волинь від боєздатного українського населення. Ста-

жають початком волинської трагедії. Батальйон польської шпудманшафт-поліції зробив там за німців усю криваву роботу: село спалили вщент, а 615 його мешканців закатували й розстріляли. Вціліли лише 70 осіб. За що ж так покарали Ремель? Одна з версій — у селі переховували радянських полонених, які мали зв'язок із українськими повстанцями.

цього 2-місячний термін, а після цього невиконання його видало наказ-ультиматум залишити українські етнічні землі протягом 48 годин. Армія Крайова видала контрнаказ: не залишати територію. Інакше Польща втрапить Волинь», — так пояснювала причину міжжетнічного конфлікту на Волині українська сторона у відкритому листі. — Митрополит УГКЦ Андрей Шептицький, щоб зупинити трагедію, звернувся до римо-католицького єпископа Твардовського з пропозицією видати спільне звернення ієрархів до вірних обох церков з вимогою припинити кровопролиття. Та вірний державній польській традиції Твардовський відмовився, пославшись на невтручання Церкви до політичних справ. Шептицький односторонньо видав листівку до вірних УГКЦ «Не убий!», яка, безсумнівно, змінила масштаби трагедії. І після цього у польських шовіністичних кіл повертається язик вимагати вибачення з боку українців? Хіба лише за те, що не дали польським шовіністам (вже вкотре!) безкарно себе різати? Та ж навіть кримінальний кодекс дає право людям вживати заходи до організації самозахисту! Думаємо, саме нинішній польський уряд як правонаступник уряду Сікорського мав би публічно висловитися і перед поляками, і перед українцями за злочинну антиукраїнську державну політику своїх попередників, у жертву якій були принесені не лише мешканці Волині — і українці, і поляки, але також українці Холмщини і Підляшшя — жертви зв'язаних пацифікацій 1938 рр. та такої злочинної операції, як «Вісла» 1947 року».

**«Хто говорить правду? Всі.
Тільки кожен свою»**

За Бугом — свій погляд на ці події. Але наслідок цієї взаємної непослупливості та претензій один — десятки тисяч вбитих мирних українців і поляків. І важко визначити, хто почав цю війну і хто кого більше скривдив. Неможливо достеменно порахувати її жертв, навіть вдаючись до найретельніших підрахунків та архівних джерел. Не всі в Україні та Польщі готові почути слова, які відважився сказав автор «Кулеметі і вишні» Вітольд Шабловський: «Хто говорить правду? Всі. Тільки кожен свою. Кожен має тут свою пам'ять». Кожен має свою історію». І, на жаль, поки що кожному з нас більше болять своє. Полякам болять їхні жертви. Болять Острівки і Воля Островецька, Кисилін і Порицьк,

Гай і Липники, про які згадує у своїй книзі Шабловський. Українцям болять їхні спалені села. І поки цей біль не стане спільним — не буде щирого каяття, прощення і примирення.

«Волинська трагедія, як спокута, заслуговує не політичних спекуляцій, а серйозного до себе ставлення, щонайретьельнішого вивчення і наукової оцінки з боку істориків і політологів, а пам'ять жертв з обох сторін нарівні з пам'яттю жертв довоєнних і післявоєнних державницьких «пацифікацій» і депортацій українського населення Польщі — має бути належним чином пошановано...»

Ми підозрюємо, що цілком певні антипольські й антиукраїнські сили, які хотіли б запобігти українсько-польському зближенню і порозумінню та перетворенню українсько-польського тандему на серйозний геополітичний фактор в Європі, користуючись цією нагодою та граючи на почуттях польської спільноти, в котрій раз прагнуть роз'єднати наші народи. Прагнуть зтягти нас у вир взаємних претензій і звинувачень, у безперспективне протистояння, зловісними примарами якого стали Ольстер, Кіпр, Карабах, Палестина і Кашмір. Що з того, що рахунок історичних претензій України до Польщі значно довший і незрівнянно обґрунтованіший, ніж поляків до України? Що це дало нашим народам у минулому і що дає в перспективі? Лише місце в маргінесі як європейського, так і євразійського геополітичного простору? Повернення до ворожнечі просто не може бути. За вікном — нові реалії та нові перспективи. І волинська трагедія стане для нас лише нагадуванням про те, який хиткий світ і як легко перейти від дружби до взаємної ненависті. Таким же нагадуванням, яким для французів і німців служать Комп'єн, Ельзас і Лотарингія... Те, що раніше роз'єднувало народи, тепер мусить об'єднувати. Така вона — логіка прогресу», — писали у своєму відкритому листі українські політики й науковці 15 років тому.

На жаль. Волинська трагедія знову стала зряддям у руках політиків і популістів. «...Ваші просто хотіли би розповісти світові, що вони також горіли у stodолі. Що їхні матері, батьки, дідуся, діти теж горіли. Якби ж то тільки в одній. Сто таких stodол згоріло на Волині, а може, й більше. Там горіли живцем... Але вони й так довго чекають. І скоро помруть. Їм би тільки хотілося почути перед смертю, що людей не можна палити у stodолах. Що їм заповідали кривду. Що так просто не можна робити», — вустами українки-заробітчани пояснив Вітольд Шабловський, чому для поляків, свідків тієї трагедії, так важливе вибачення українців. І щоб наші єпископи стали на коліна. Людей не можна палити, і це незаперечно. І за це маємо вибачитися. Але не можна палити не лише поляків, а й українців теж. Бо від слів «Поляки ідуть!» і «Ріжуть!» теж здригаються українці, які пережили те пекло і чиї села горіли від польських смолоскипів. Може, варто разом стати на коліна й попросити прощення? І разом помолитися за невинно убієнних. Іншого шляху немає... ■

І ВИШНІ трагедії

Пам'ятник жертвам волинської трагедії у селі Сагринь на Холмщині, де було винищено сотні українців.

ної, юрисдикції на західноукраїнські землі, він доручив АК розчистити політичне поле, усунувши з нього український етнічний та військово-політичний фактор, що, враховуючи бездержавний статус України, видавалося цілком посилюючим завданням. Використовуючи природний антагонізм між будь-якими окупантами та корінним населенням, поляки порозумілись на Волині з німцями, прагнучи з їхньою

новлячи 80 відсотків складу чиновників в окупаційному генерал-комісаріаті та 60 відсотків — у гебітскомісаріаті, поляки скеровували гнів окупантів проти місцевого українського населення, німецькими армійськими та поліційними силами винищуючи цілі села та селища. 6 березня 1943 року в Рівному в тюрмі розстріляно 485 політв'язнів, в основному членів і симпатиків ОУН і УПА. Ця розправа дала пош-

І місцеві поляки нібито про це донесли німцям. Якою б не була причина, але факт залишається фактом: село знищили вщент, і поляки вбили там сотні українців. За Ремелем були Тайкури, Малин, десятки інших сіл. І все це відбувалося задовго до 12 липня 1943 року, яке за точку відліку українсько-польського конфлікту бере польська сторона.

«Протягом усієї війни відділи АК на Волині, спираю-

■ КОПАЙТЕ ТУТ!

Реформи — для людей,
а не чиновників

Зберегти чорноземи зможуть тільки власники землі

Василь ПЕЦЬКО

Демівка, Чечельницький район, Вінницька область

Преса повідомляє, що Україна серед позичальників світу посідає друге місце після Греції. Це небезпечна ситуація. Звичайно, наше державне керівництво мало би оголосити сувору економію державних коштів, скорочення видатків на управлінський апарат зверху донизу; з метою зменшення випадків крадіжок, корупції, розтрат держмайна негайно переглянути Кримінальний кодекс із метою посилення покарання за подібні злочини аж до довічного ув'язнення. А у нас виходить усе навпаки: чиновники крадуть мільйонами, а потім сто тисяч дають під заставу й уникають таким чином відповідальності. Заробітну плату чиновники встановлюють собі самі, а, крім цього, щомісячно нараховують премії невідомо за що.

А чи потрібне нам, бідним, двовладдя? Крім рад — ще й президентська гілка на додаток, і всім же треба платити. А чи потрібна нам ялова Верховна Рада в кількості 450 депутатів, призначених (а не вибраних) в основному олігархами? На народні вимоги зменшити чисельність парламенту вдвічі і ліквідувати в нашій державі клан недоторканих наших державні мужи не реагують.

А тепер про реформи в нашому агро-секторі. Село справді потребує реформ, але ініціаторами їх повинні бути не лише державні чиновники, а й самі селяни, бо без їхньої участі, як показує практика, реформи позитиву не приносять. Ми маємо вже прецедент. Свого часу шановний Леонід Кучма своєю владою вдарив

по колгоспах, та так, що в результаті цієї руйнації колгоспники стали бідакми, а пройдисвіти — власниками майна, створеного гіркою працею селян. Якби в нашій країні держчиновники несли відповідальність за результати своєї діяльності, то в подібних випадках багато з них сиділи би в тюрмі.

А що діється зараз на селі? Новоявлені поміщики (орендарі), намагаючись одержати надприбутки від землі (успішно, що вона не їхня), застосовують варварські методи її експлуатації, завдають величезних збитків родючості ґрунтів. Вносячи величезну кількість «хімії» у землю, вони завдають непоправної шкоди, після чого майбутнім господарям доведеться довго працювати, вносячи органіки понад норму, щоб відновити природну родючість.

А тепер щодо подальшого реформування на селі. Усі в Києві тлумачать, що в основі сільгоспвиробництва повинно бути фермерство. Можливо, в майбутньому так і буде, але не зараз. По-перше, не кожен селянин зможе ним стати. Тут потрібні хоча б мінімальні знання з агрономії, кошти і практичні навички. На мою думку, потрібно зробити ось що. Розірвати договори оренди з усіма орендарями (холдингами тощо). Далі — в кожному селі за рахунок власників земельних паїв організувати земельні кооперативи. За бажання власника паю зайнятися фермерством він може вільно, вийшовши з кооперативу. Це означає, що в такому разі в Україні можуть існувати ось ці два типи власників землі. Але це потрібно робити без будь-якого поспіху, а також за умови одержання від держави відповідної допомоги та дотацій. ■

■ ВІН ЖЕ ПАМ'ЯТНИК!

Поставте,
де «взяли»,

або Чому б народу самому не визначити місце встановлення пам'ятника Шевченку?

Сергій ШАНГУТОВ

Вінниця

Неймовірна подія, яка сколихнула увесь україномовний світ, — за дорученням міської ради міста Вінниці знесли з площі Героїв Небесної сотні пам'ятник Тарасові Шевченку! Ще такого світ не бачив, навіть в окупованому Криму до такого не думалися! У світі існує 1384 пам'ятники Кобзарю — найбільше серед усіх діячів культури всіх народів світу. А у Вінниці вирішили, що їх забагато буде. І ось як «пояснила» ситуацію газета «РЕАЛ здоров'я» (подаємо мовою оригіналу. — Ред.): «Стоит напомнить, что в Виннице есть несколько памятников Тарасу Шевченко». Що ж це за монументи, спитаємо ми? «Первый — бюст у 30-й школы, установленный в начале 1990-х. Второй — скульптурная композиция на площади Шевченко (бывшая Музейная) (площадку правильно было бы назвать сквериком. — Авт.) Третий — гипсовый бюст на площади Героев Небесной сотни». До того ж «за памятник Шевченко — пожилые люди из Партии пенсионеров!»

Міський голова Сергій Моргунов не втримався, щоб доповнити (по телебаченню), що ці люди, які провокують міжнародну ворожнечу, — ксенофоби-антисеміти. Очевидно, щоб не ображати почуття «многонаціонального народа вінничан», пам'ятник вирішили прибрати з видного місця? Але ж населення Вінниччини майже на 90 відсотків — етнічні українці! Що ми за народ такий: поставили гарний пам'ятник, не рахуючи бюстів, чужинцю (хоч і достойній людині) Миколі Пирогову і назвали його іменем одну з центральних вулиць міста, обласну лікарню, університет (про який мріяв видатний українець — академік Данило Кирилович Заболотний), село, утримуємо музей, а от українському генію Шевченку поставили всього лиш бюст біля однієї зі шкіл, та й то тільки у 1990-х, і нещодавно — скульптурну композицію, до того ж «у піку» «антисемітам», які бажали встановити пам'ятник у людному місці на Театральній площі, — заховали в музейному закутку. Чому так?

З того маленького хлопчика, що сидів один-однісінький під тином у старій ряднині, в той час, як мати «на панцині пшеницю жала», виріс «володар в царстві духа» (за Іваном Франком), академік імператорської Академії мистецтв. «За Україну його замучили колись», а ми? А ми, земляки його, і досі живемо «на нашій не своїй землі», ходимо в церкву, де заборонена українська мова, не віримо нашому пророку Тарасу, що «не буде лучше, та не буде краще, як у нас на Україні». Борімося, братаймося! Ми, український народ, а не «жігелі Вінниці» чи там якісь інші містяни безродні.

Людина — істота не тільки розумна, а й духовна. А духовна людина — національно свідомо, свідомо того, що вона — часточка вічної спільноти «і мертвих, і живих, і ненароджених земляків», інакше втрачається сенс життя. Пам'ятники, монументи формують суспільні цінності, слугують ідеологічній, національній єдності, територіальній також, є на-

очним прикладом єдності минулого і сучасного — це те, що творить із населення народ, неповторну духовну одиницю людства, яка і є прихистком безсмертної душі. «В океані рідного народу» (В. Симоненко) не будемо невдячними «Іванамі, родства не помнящими».

Місце для пам'ятника не може бути «де-небудь». Здавна, з античних часів, пам'ятники розташовували на священних ділянках, у центрі міського життя. Автор із вінницької газети «РЕАЛ» запевняв вінничан, що пам'ятник Тарасу планували встановити «в другом, к слову, гораздо лучшем месте». Лукавить. Кращого місця, де він був встановлений українською громадою (на Театральній площі), у Вінниці немає. Треба взяти до уваги, що пам'ятники часто слугують місцем зібрання людей, об'єднаних якоюсь ідеєю. Українці мають право на найкраще місце для пам'ятника своєму генію у своєму ж місті. Влада, за допомогою «корисних ідіотів» з числа депутатів міської ради, вчинила дуже лукаво, протиставивши Героїв Небесної сотні Тарасові Шевченку, поваливши пам'ятник йому і встановивши монумент Героям. Можна сказати словами покійного депутата парламенту від Партії регіонів Михайла Чечетова: «Развелі, как котят» патріотично налаштовану громаду Вінниччини. Як на мою думку, пам'ятник Героям Небесної сотні — дерево вишні — гарний і пасував би поряд із тим невеликим пам'ятником Тарасові Шевченку, нагадував би людям, як скалічили наш «садок вишневий коло хати» «злії люде». Але, можливо, кращим місцем для увіковічення пам'яті Героїв була б Європейська паркова площа, де встановлено пам'ятники землякам, які загинули в різних війнах, де вінничани люблять відпочивати і приходять з нагоди і без віддати шану полеглим воїнам.

Але сталося те, що сталося, — брутальна наруга над національними почуттями частини свідомого свого українства громади Вінниці. Нам довели, «хто в домі господар». Править бал фобія українського націоналізму, адже націоналізм — імуна система кожної нації, що оберігає інтереси загального добра, на протигу лукавому розумінню пріоритету «правличності» глиталями та окупантами. Кажуть, що ми, бачте, «національно озабоченні», ксенофоби, а вони — ні, тільки мову нашу в свої глянцеви журнали не пускають та в церкві заборонили, і в трамваях з нами не їздять, і в палацах своїх не по-нашому спілкуються. От і пам'ятник Шевченкові на видне місце не пустили. Де і коли встановлять пам'ятники українським героям Івану Богуну, полковнику вінницькому і брацлавському, що не сприйняв Переяславську угоду з Московщиною, та Іванові Гонті, який дивовижно героїчно прийняв мученицьку смерть на території Вінниччини за свій народ, поневолений та релігійно принижений? Відповідь буде: «Ані самі не хотят». А ви, теперішні наші «пани», звикайте жити в Україні і для України. І пам'ятник Шевченкові краще поставте на місце, де «взяли», не руйнуючи вишню Небесної сотні. ■

Ніби й не було нещодавніх хуртовин і снігових переметів — Одеса, як і багато років поспіль, укотре відсвяткувала Гуморину. Учасників (а не просто глядачів) було так багато — понад 2,5 тисячі, — що довелося розбити їх на кілька колон. Що не кажіть, а одесити вмюють навіть негарзди перевести в розряд розіграшів, стьобу, жартів, адже гумор допомагає пережити все лихе, що випало на нашу долю останніми роками.

■ ПОЛІТПАРНАС

Слава Україні!

Діана ДУХАН

Київ

Ми стали разом непокірно,
Плекавши теплі почуття,
За тебе, рідна Україно,
Дорожча нам ти за життя!
Безстрашні, смерті не злякавшись,

Взялися волю причащати.
Навіки вірністю поклявшись,
Тебе, рідненька, захищати!
Усіх приб'ємо за питання:
«Кого заради воювати?»
Бо свято вірим без вагання —
Вітчизну треба захищати!
Вони ж бо, знаєте, — це ми!
Війна ця, адже, не за владу.
За те ми платимо людьми,
Щоб все ж колись прийшло до ладу.
Живи, прекрасна Батьківщино,
Землі не стерти нас лиця!
Пишайтесь тим же, Україно,
Що ми — країниці до кінця!

■ БРАТИ МЕНШІ

Птахи на крилах весну принесли

Чому корисні синички і чи стало менше снігурів

Лариса ГРОМАДСЬКА

В Україні традиційно з давніх-давен святкують пробудження природи і приліт перших птахів іще 9 березня. Я завітала до Ігоря Землянських, орнітолога, художника, який мешкає у селі Вороньків Бориспільського району Київщини, щоб поговорити про перелітних птахів і тих, кого називають вісниками весни; про те, які птахи зимують у наших краях і чи варто тримати їх у неволі...

Вдома в Ігоря завжди багато птахів. У різні часи у його домашньому зоопарку жили шишкарі, круки, снігурі, шпаки, дятли, перепілки, щиглики, омелюхи, граки, галки, ворони, дикі гуси, фазани, лелеки, сови... Ігорю приносять пташенят, що випали з гнізда, поранених, яких він доглядає і випускає у природу. Проте деякі птахи після травм та життя у клітці вже не можуть жити на волі. Орнітолог вивчає їхні поведки, ближче знайомиться з кольоровою гамою оперення і досконало відтворює пернатих друзів на своїх картинах.

Синички.

Зозуля і стрижі-серпокрильці — поки не буде буйного листу — не з'являться

■ **Ігорю, які птахи повертаються до нас навесні першими?**

— Найперші, звичайно, шпак, польовий жайворонок. Вони виживуть, коли вже є проталини на водоймах, а зерном, насінням бур'яну перебиваються. У нас зимують граки із центральної Росії (це визначається завдяки кільцюванню). А власне наші граки, як і дикі сірі гуси, також прилітають одними з перших. Ранньою весною у нас можна побачити й інші види гусей, тундрових, які не гніздяться, а лише пролітають через нашу територію; це — гуменник, білолоба гуска і мала білолоба гуска. Наприкінці березня — на початку квітня йде друга хвиля мігрантів з основним складом. Це лелеки, ластівки, синьошійки, вівчарики, кропив'янки, кам'янки, очеретянки, родини дроздових і плавкових... Видовий склад дуже великий. Але є види птахів, які чекають листя на деревах. Зозуля, вивільга, сорокопуди, стрижі-серпокрильці поки не буде буйного листу, не з'являться.

■ **Які птахи зимують у наших місцях?**

— Є птахи північних районів, які не гніздяться, а лише зимують у нас. Це снігурі, омелюхи, чечітки, чижи. Серед хижих птахів найчастіше зустрічається зимняк. Іноді, не щороку, можна зустріти горіхівку із родини воронових...

■ **Чому в дитинстві ми бачили багато снігурів, а зараз цього птаха майже не видно?**

— Відповідь одна: у дитинстві ми дивилися... Я й сьогодні бачив снігурів. Їх не менше зараз. Якийсь рік їх дуже багато у наших місцях, якийсь — менше. Вони можуть трохи оминати ті чи інші території. Але є два способи бачити птаха, якого хочеш: перший — знати його голос, по голосу знайдеш, а другий — знати, що вони їдять, на яких деревах тих же снігурів можна бачити (горобина, ясен). Горобина швидко закінчується, бо її омелюхи і дрозди збивають усю, залишається для снігурів насіння ясеня. Снігурі, чижики гніздяться в ялинових лісах: непомітне маленьке гніздечко в'ють високо на дереві. У нас немає ялинових лісів, тому пташенят вони висиджують на півночі, є і в Карпатах.

■ **Які птахи найдалі відлітають на зиму з наших країв?**

— Найдалі, до Південно-Африканської Республіки, летять ластівки, білі

лелеки, стрижі-серпокрильці, зозуля, вивільга, дрібні дроздові птахи: соловейки, синьошійки. Летять морем, де сісти нікуди, та й Сахара нічим не краща від моря, сильні вітри... Море птахи намагаються оминати, але навіть невеликі ділянки води — ризик: торкнувшись води, сухопутний птах часто приречений...

■ **Ви якось розповідали, що зимувати залишається частина шпаків. А їх відносять до перелітних птахів.**

— Тенденції того, що птахи не мігрують, усе більше помітні. Раніше, мабуть, усі шпаки відлітали. Говорять, що впливає потепління клімату... Я ж більше схиляюся до того, що вони мають більшу екологічну пристосованість, оскільки шпаки всеїдні, розумні. Це стійкий вид, його чисельність за останні десятиліття зросла у декілька разів. Можливо, кращою стала кормова база, їх можна зустріти на смітниках і фермах. Я спостерігав за шпаками навіть у 30-градусний мороз! Взагалі, морози переважній більшості птахів не страшні, птахи відлітають від нестачі корму. Іноді краще птахи зимують у неволі, а на природі можуть загинути від голоду.

Ігор Землянський. На сторінці — ним намальовані птахи.

Шпак рожевий.

Сойка.

— кропиву, ожину, кущі. В'ють гніздо переважно біля ставка чи річки.

■ **Якщо птаха потримати у неволі, то у нього м'язи атрофуються і він відвікне від волі...**

— Відвікає. Наприклад, ластівку можна тримати у неволі, але годувати її лише комахами. Вона дуже багато літає, їй потрібен цей тонус м'язів, оперення в ідеальному стані, бо ластівка — лі-

■ **А яких птахів у нашій місцевості меншає?**

— Є вразливі види. І навіть серед хижаків. Дрохв мало, вони у нас не гніздяться, а ще після війни такі випадки були... Але не так все погано. Занедбаність полів, наприклад, для країни це горе, але для тварин, птахів — це прекрасно. Утворюється майже цілина, чисельність багатьох рідкісних птахів поволі зростає: чорні лелеки, сірий журавель, підорлики, сови.

■ **Які птахи найбільш бажані у саду? Як їх привабити?**

— Дуже корисні синички. Шпаки приносять і користь, і шкоду для садівника. Корисні птахи з родини кропив'янкових, вівчариків, мухоловок. Синичку можна привабити, повісивши дуплянку, але там може оселитися горобець. Птахи обирають місця, де вити гніздо, полювати на комах... Проте й горобці приносять чимало користі у саду, особливо коли вигодовують малих пташенят: вони годують їх комахами, жуками, гусінню. Коли горобці підростають, то харчуються переважно зерном, кормом домашньої птиці. Шкода і користь — це поняття для людини, у природі потрібно все. І якщо якогось птаха кількість більшає, значить, це потрібно, бо природа — єдиний механізм.

Дятли найбільш осілі серед наших птахів. Вони живуть недалеко від людей, у садах. Коли дятел робить собі дупло, то тут же вселяється, і шпак або інший птах на його житло не зазіхатиме. На другий сезон дятел робить інше дупло для свого гнізда, а те — дарує. Така його функція у природі: скільки років життя — стільки й дупел у дятла. ■

Занедбаність полів, для країни це горе, але для тварин, птахів — це прекрасно. Утворюється майже цілина, чисельність багатьох рідкісних птахів поволі зростає: чорні лелеки, сірий журавель, підорлики, сови.

Можна вдома тримати солов'я

■ **Кажуть, що соловей у неволі не співає...**

— Це неправда. Досвідчені аматори можуть тримати вдома солов'я. Потрібен правильний догляд. Він швидко, через кілька днів, починає співати. Але спів наскільки сильний, що можна й оглухнути; мало хто й витримає. Але можна трохи потримати, послухати, поспостерігати і випустити, щоб не зник до неволі, не втратив тонус м'язів. Доведено, що він після цього ще не раз може створити пару. А я не тримав соловейка ніколи. От жаль-таки. Ловив, кільцював і відпускав.

■ **Правда, що поменшало у природі солов'їв?**

— Я цього не помітив. Солов'ї прилітають десь наприкінці квітня і відразу починають співати. У нас за городами живуть солов'ї. Вони люблять, щоб було багато вологи і бур'янів, особливо

тун. Тобто тримати її дуже ризиковано, і випустити на волю вже не можна, бо вона не втече від хижака. А дику качку випустити після неволі менш ризиковано, житиме десь у очереті, ховатися вона вміє, корму достатньо. Але загалом птахи відвікають шукати і корм та швидко реагувати на хижака.

■ **Ви тримаєте птахів для досліджень, виходжуєте поранених. А чи варто тримати птаха в клітці просто для забави?**

— Здорового птаха краще у неволі не тримати. Інша справа — інвалід, вигодуване пташеня... У досвідченого любителя, при правильній годівлі і кормах, добре витримують життя у клітці снігурі, чижики, щиглики, чечітки... Можна тримати більшість птахів у неволі. Сприйняття неволі птахом не таке, як думає людина. Іноді умови створені хороше, то птах може розмножуватися і прожити довше, ніж на волі, де його повсюди очікує небезпека.

■ КОНКУРС

Зустрічають
по обкладинці
Оберуть найкрасивіші книги

Тетяна МИЩЕНКО

На початку літа, 2 червня, в Україні оберуть найкрасивіші книги року. Конкурс на найкращий книжковий дизайн уже втретє ініціює та проводить Goethe-Institut в Україні разом з VIII міжнародним фестивалем «Книжковий арсенал» та культурно-видавничим проектом «Читомо». Підтримку проекту здійснюють Франкфуртський книжковий ярмарок і фонд Buchkunst.

«Ми очікуємо в цьому році багато якісних і цінних книг з естетичним та інноваційним оформленням, — говорить директорка Goethe-Institut в Україні Беате Кюлер. — Ще три роки тому ми тільки мріяли про те, щоб українські книги були виставлені серед найкрасивіших книг світу на Франкфуртському книжковому ярмарку. Я вважаю, що цей конкурс має безпосередній вплив на появу нових амбітних видавництв, мистецькі та новаторські видання яких є важливою альтернативою масовому продукту».

«Восени 2018 року переможців конкурсу на кращий книжковий дизайн покажуть на українському національному стенді у Франкфурті, — каже керівниця «Мистецького арсеналу» Олеся Островська-Люта. — Потім ці видання ввійдуть до колекції «Найкрасивіші книги світу», яку формує Фонд «Мистецтво книги» та презентує на Лейпцизькому книжковому ярмарку. Приємно, коли книжки, які перемагають у нашому конкурсі, потім відзначають на найважливіших конкурсах світу. Так, книжки «Голосно, тихо, пошепки», «Я так бачу» творчої майстерні «Аграфка» перемогли в номінації non-ficsh для дітей у Bologna Ragazzi 2018 — однієї з найпрестижніших нагород у галузі дитячої літератури в світі. Це свідчить, що ми думаємо і рухаємося в унісон зі світом».

До 22 травня українські видавництва можуть подавати на конкурс книжки, створені українськими дизайнерами чи ілюстраторами та надруковані в період з квітня 2017-го по травень 2018-го. До 1 травня книги треба зареєструвати через онлайн-форму. Видання мають подаватися на конкурс вперше. Одне видавництво може подати на конкурс до 5 книжок. ■

■ ПРОКАТ

Іронія
«Ржаки»Усі особливості українського
кіновиробництва у новій
трагікомедії

Андрій СМИК

У загальнонаціональний кінопрокат нещодавно вийшла «Ржака» — нова стрічка режисера, члена Європейської кіноакадемії Дмитра Томашпольського. Прем'єрний показ відбувся у столичному кінотеатрі «Жовтень», де картину представили творча група та виконавці головних ролей. Більшість присутніх у залі схвально відгукнулися про новий фільм. Хоча окремі сцени можуть викликати нерозуміння невідомою глядачу.

Фільм, виробництво якого на 50 відсотків було профінансовано державою, у дуже витонченій манері іронізує з процесу створення кіно в Україні. Глядач зник дивитися готовий продукт, та мало хто замислювався, через що доводиться проити творцям кінофільму перед тим, як картина побачить світ. Про це й розповідає чорна комедія «Ржака».

Зав'язка сюжету відбувається довкола відомого режисера, майстра арт-хаузу, що знімає свою чергову філософську кінострічку «Замкнене коло». Та раптом з'являються невідомі люди в чорному і силою змушують його припинити роботу над фільмом, а замість цього терміново розпочати зйомки комедії з робочою назвою «Ржака». Режисеру, що ненавидить комедійне кіно, доводиться зраджувати своїм уподобанням та мимоволі опанувати новий жанр. ■

■ ПАМ'ЯТЬ

Квітка надії

Виставами, концертом і
передачею грошей
на маммограф
для жінок Київщини
вшановуватимуть
65-й день народження
Квітки Цісік

Свдокія ФЕЩЕНКО

Українсько-американська координаційна рада, ГО «Незабуття Квітка» (м. Львів) та продюсер Алекс Гутмакер (США) за підтримки Міністерства культури України представлять 7 квітня в Національній опері України ювілейний концерт українсько-американського благодійного проекту «Незабуття Квітка» до 65-річчя з дня народження американської співачки з українським серцем Квітки Цісік (1953—1998).

Уже традиційний вечір пам'яті цього разу відбуватиметься за участі акторів Володимира Горяньського та Рими Зюбіної, музикантів і співаків Кирила Стеценка, Кіри Мазур, Брії Блессінг та Людмили Фесенко з США, колективу Neo ballet Ольги Семьошкіної, гуртів «Антигіла» та «Каблуками по бруквінці». Глядач на київській сцені вперше побачить уривки з прем'єрної вистави «Квітка» Вінницького театру імені Миколи Садовського та моно-постановки «Я — Квітка» у виконанні Вікторії Васалатій, акторки Національного театру імені Івана Франка. Ведучим заходу буде народний артист Олексій Богданович. Звучатимуть оригінальні голосові фонограми Квітки Цісік та унікальне архівне відео. (Режисер дійства — Володимир Борисюк).

Квітка Цісік була на батьківщині лише раз, у 1993-му. Через п'ять років

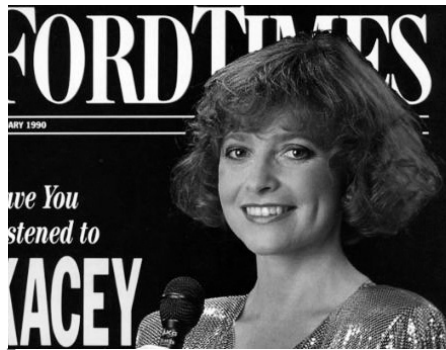
Олена ШАПІРО,
мистецтвознавець

Єдиний в Україні щорічний проєкт «Творчі близнюки», що проходить у столичному Музеї Лесі Українки, демонструє всі грані талантів у квадраті — співаків, художників, піаністів, скрипалів, гончарів. Надзвичайно щирий і теплий душевний світ арт-близняток, ніби небесна веселка, приваблює глядачів.

Мета проєкту — відкрити унікальний світ творчих особистостей. Близнюки бувають схожі одне на одного як дві краплини води, і розрізнити їх можуть тільки мама з татом, але при цьому в кожного є своє бачення будь-якого питання, тим більше — творчого, вважають організатори проєкту. І дійсно, для глядачів та слухачів спроби проаналізувати мистецтво близнят та особисто відчуття індивідуальне світосприяття кожного з них — стає справжньою захоплюючою пригодою.

На думку арт-кураторів та учасників усіх проєктів Art twins, київських художниць Катерини і Тетяни Очередько, цей ювілейний рік дивує творчими знахідками і новими ідеями. Саме дитячі враження та захоплення часто стають основою для вибору професії вже у дорослому житті — вважають куратори — отже, підтримка талановитих дітей на шляху їх становлення як професіоналів є дуже важливою і відповідальною.

Цього року Art twins представив донецьких скрипальок Анну і Софію Кисляків (клас педагога Олени Приходько), Юлю і Татяну Барабанових з Івано-Франківська, опішнянських юних гончарів Дарину та Марію Лапіних, а також маленьких художниць Дар'ю та Мар'яну Крохмальних, Дар'ю та Олександрю Деб-

Квітці Цісік завжди 44 роки.
Фото надане агенцією «Дель Арте».

американська співачка українського походження Кейсі Цісік відійшла у засвіти, не доживши до свого 45-річчя п'ять днів. Американці підрахували, що голос Квітки Цісік лунав 22 мільярди разів у різних радіоефірах, з екранів кінотеатрів, на телебаченні. Згодом вона прийшла і до нас — унікальним колоратурним сопрано зазвучали у її виконанні «Два кольори», «Я піду в далекі гори», «Чорнобривці»...

Квітка Цісік за своє коротке життя встигла записати два альбоми українських пісень, які стали легендарними: Kvitka та Two Colors. Третій — з колісковими — мав бути присвячений маленькому синові Едді. Але зробити збірку їй так і не судилося...

Українсько-американський благодійний проєкт «Незабуття Квітка», присвячений Квітці Цісік, започаткований продюсером українського походження Алексом Гутмакером у США у 2007 році та реалізується за сприяння Українсько-американської координаційної ради. Оскільки всі жінки сім'ї Цісіків померли від страшного діагнозу — раку грудей (в 1994 р. — мати Івана, у 1998 р. — Квітка Цісік, у 2003 р. — сестра, піаністка Марія), — усі концерти проєкту проводяться як соціально-благодійні. Частина коштів від продажу квитків на заходи завжди переаховується в онкоцентрі — для профілактики та лікування раку молочної залози серед жінок України. Найвагомим результатом з часу започаткування проєкту стало придбання перусовного маммографа для Вінниччини, який має назву «Квітка».

Під час концерту 7 квітня буде здійснена основна місія проєкту — передача 100 000 грн. для придбання перусовного маммографа «Квітка» для профілактики і лікування раку молочної залози серед жінок Київської області.

Попередньо заплановано ще кілька заходів ушанування пам'яті Квітки Цісік. У день її народження, 4 квітня, у Вінниці актори Академічного музично-драматичного театру імені Миколи Садовського представлять прем'єру вистави «Квітка». Це перша повномасштабна вистава про співачку за п'єсою сучасного драматурга Олега Миколайчука-Низовця. Кошти від продажу квитків спрямують на профілактику раку молочної залози у жінок.

В Українському домі у Києві 5 квітня покажуть монологом-притчу на одну дію «Я — Квітка» — першу постановку на театральній сцені на честь Квітки Цісік. Минулоріч її представляли у рамках XIV Міжнародного театрального фестивалю жіночих мелодрам «Марія». Основою тексту моновистави стала музична п'єса-монолог «Квітка Цісік. Туга за Україною» Тетяни Череп-Пероганич, сучасної української поетеси, лауреатки українських і міжнародних літературних премій. Роль Квітки виконує Вікторія Васалатій — володарка театральної премії «Київська пектораль» та лауреат міжнародних конкурсів вокалістів. У постановці задіяний Юрій Кондратюк, гітарист, відомий рок-музикант, учасник гурту «Yurcash /Юркеш». Режисер-постановник — народний артист України, керівник театру «Київ» Валерій Неведров.

А 6 квітня в Українському домі відбудеться благодійний концерт «Квітині коліскові» за участі Людмили Фесенко та Брії Блессінг з США, Кіри Мазур, Павла Грищенко (баритон), Кирила Стеценка, соціально-мистецького Центру імені Квітки Цісік з міста Чорноморськ (мистецький керівник — Світлана Кучеренко), дитячого фольклорного театру «Дай Боже» (мистецький керівник — Ольга Мельник). Частина квитків на цей концерт безкоштовно надана у Центр соціальної реабілітації для дітей із вадами розвитку. ■

■ АРТ-ПРОСТІР

Таланти у квадраті

Проєкт «Творчі близнюки» — для музикантів,
художників й інших митцівОднакові зовні — талановиті по-своєму.
Фото надане організаторами.

чинських, вокалістів та ведучих Мідея та Адріана Наруцьких, художниць Тетяну та Катерину Очередько.

Картини близнюків експонуватимуть у музейному залі до 10 квітня. Здібності музикантів та вокалістів можна було почути лише на відкритті проєкту.

Загальне враження після відвідання виставки додає оптимізму. Вишукані дерева у ранковому мереживі на картині «Сріблястий гай» Катерини Очередько, сонячні акорди в морському краєвиді

Мар'яни Крохмальної та дитячі веселощі у спортивних «Зимових розвагах» Дар'ї Дебчинської залишають стійке враження радісного і насиченого подія життя. Юні художники натхненно доторкаються до історії України («Богдан Хмельницький» Дар'ї Крохмальної), із захопленням сміливо експериментують із кольорами («Смарагдовий вечір» та пейзаж Spring Тетяни Очередько), розповідають про своє щоденне життя («Дівчина з книгою» та «Кішка Нора» Дар'ї Крохмальної). ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України;
Фонд сприяння розвитку мистецтва;
газета «Україна молода»; Центр рейтингових досліджень «Еліт-Профі»

МИНУВШИНА

Офіційні результати Всеукраїнського рейтингу «Книжка року '2017». R – рейтинг видання; кількість набраних балів поділена на кількість експертів номінації.

Популярні видання / історична белетристика

		R
1.	Ярослав ТИНЧЕНКО. Лицарі Зимових походів 1919–1922 рр. — К.: Темпора, 760 с.(n)	65,71
2.	Леонтій ВОЙТОВИЧ, Юрій ОВСІНСЬКИЙ. Історія війн і військового мистецтва (вл. 3060 до Христа – початок XVI ст.). — Х.: Фоліо, 986 с.(n)	43,24
3.	Корона або Спадицина Королівства Руського. — К.: Українська прес-група, 696 с.(n)	40,76
4.	Бабин Яр: пам'ять на тлі історії. — К.: Laurus, 252 с.(n)	36,82
5.	Ігор ВІТИК. Українська повстанська армія – гордість української нації. Боротьба українського народу за створення своєї української самостійної держави 1914–1944. — К.: Видавцв Вадим Карпенко, 572 с.(n)	36,53
6.	Петро КРАЛЮК. Козацька міфологія України: творці та епігони; Богдан Хмельницький: легенда і людина. — Х.: Фоліо, 394+288 с.(n)	28,47
7.	Енн ЕПІЛБОМ. Залізна завіса. Приборкання Східної Європи. 1944–1956. — К.: Києво-Могилянська академія, 616 с.(o)	28,24
8.	Олександр ПАЛІЙ. Короткий курс історії України. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 464 с.(n)	27,88
9.	Роман ПОНОМАРЕНКО. Галицькі добровольчі полки СС 1943–1944. — Тернопіль: Мандрівцев, 264 с.(n)	26,53
10.	Війна двох правд. Поляки та українці у кривавому ХХ столітті. — Х.: Віват, 320 с.(n)	15,24
11.	Віктор ГОРБЕЦЬ. Світанок української державності. Люди, соціум, влада, порядки, традиції: Зірки та терени української революції. Історія зв'язу і поразок. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 448+480 с.(n)	14,59
12.	Сергій ПАВЛЕНКО. Військо Карла XII на півночі України. — К.: Києво-Могилянська академія, 512 с.(n)	13,41
13.	Олеся ЖДАНОВИЧ. Воїни степів. Гунни на теренах України. Зі Скандинавії у Причорномор'я. Військове мистецтво готів на теренах України. Сер. «Militaria Ucrainica». — К.: Темпора, 76+96 с.(l)	12,24
14.	СІДЬОМІН, С.В. КОЧКІН. Українські козаки 1775–1945. — К.: АртЕк, 214 с.(n)	11,59

* У підномінації оцінювали 36 видань

Дослідження / документи

1.	Наталія ЯКОВЕНКО. У пошуках Нового неба. — К.: Laurus; Критика, 704 с.(n)	80,53
2.	Ігор СИТИЙ. Козацька Україна: печатки, герби, знаки та емблеми XVI–XVIII століть. — К.: Темпора, 972 с.(c)	63,53
3.	Гульнара БЕКІРОВА. Пів століття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941–1991 роки). — К.: Критика, 488 с.(n)	42,59
4.	Сергій БІЛОКІНЬ. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. 1917–1941 рр. — К.: Пенмен, 768 с.(n)	38,00
5.	Людмила ГРИНЕВИЧ. Хроніка колективізації та Голодомору в Україні 1927–1933. Том II. Книга 1. — К.: Нрег press, 690 с.(c)	36,12
6.	Великий скит у Карпатах. У 3-х томах. Том III. — Івано-Франківськ: Манускрипт-Львів, 576 с.(c)	19,65
7.	Марко ПОПОВИЧ, Мирослав ТИМОТІЄВИЧ, Мілан РИСТОВИЧ. Історія приватного життя сербів від середньовіччя до сучасності. — К.: Темпора, 544 с.(c)	18,65
8.	Влада УРСР і закордонні українці (1950–198-ті рр.). — К.: Смолосип, 656 с.(n)	18,53
9.	Генрі АБРАМСОН. Молитва за владу. Українці та євреї під час революції (1917–1920). — К.: Дух і Літера, 320 с.(n)	17,29
10.	Фернан БРОДЕЛЬ. Ідентичність Франції. Книга 3. — К.: Видавництво Жупанського, 472 с.(n)	16,35
11.	Павло-Роберт МАГОЧІЙ. Україна: історія її земель та народів. — Ужгород: Видавництво В.Падяка, 814 с.(n)	14,65
12.	Києво-Печерська Лавра у часи Другої світової війни: дослідження, документи. — К.: Видавцв Олег Філюк, 1200 с.(n)	14,06
13.	Татьяна ТАЙРОВА-ЯКОВЛЄВА. Інкорпорація: Росія і Україна после Переяславської ради (1654–1658); Тетяна ТАЙРОВА-ЯКОВЛЄВА. Повсякдення, дозволя і традиції козацької еліти Гетьманщини. — К.: Кліо, 320+184 с.(n)	13,88
14.	Сергій КРИЖНИЙ. Цивільний колабораціонізм: спроба соціологічного аналізу (Харків під час окупації 1941–1943 рр.). — Х.: Акта, 220 с.(n)	13,77

* У підномінації оцінювали 36 видань

НОМІНАНТ

Що читає Президент:

квест деміфологізації

Костянтин РОДИК

Усі «короткі курси» належать до міфології: спрощення заради віри. У цьому смислі Євангелії — перші зразки жанру. Причому технічний сенс «коротких курсів» полягає не так у наперенні-вербуванні, як у руйнації попередньо усталеної ідеології. Деміфологізація — надто складний процес, приступний тільки розвиненому фактологічному інтелектові. Оскільки такого — завжди дешиця, у масовій свідомості відбувається лише заміщення одних вірувань іншими. Такі загальні параметри книжки Олександра Палія «Короткий курс історії України» (К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА).

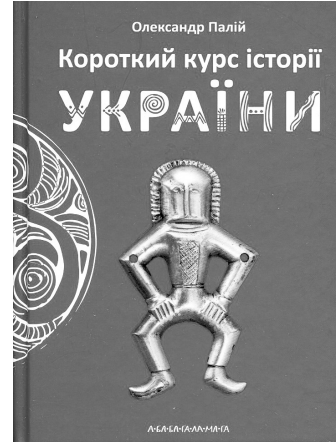
«Коротких курсів» ніколи не бракувало, але більшість поглинула непам'ять — «вижили» ті, що їх можна вважати зразками майстерно відформатованого проповідницького шалу. Пригадується кумедно-прозорлива оцінка «Короткого курсу ВКП(б)» чудовим стилістом-мистецтвознавцем Дмитром Горбачовим: в його юнацько-дисидентському сприйнятті той текст поставав яскравим нефікшн-екшеном (Случаї. — К.Артбук, 2017). Авжеж, коли абстрагуються від політичних рефлексій, та книжка справді виглядає на такий собі переспів античних міфів — з богами і героями, війнами титанів і пристрасстями, гідними Софокла. Там історичні ландшафти космогонічного мірила (умовно кажучи, не Шилкін, а Криволап). Словом, літ-зухвалість без гальм. І це також про книжку О.Палія.

Оцініть самі — як в одному абзаці окреслено постанов більш-менш сучасної географії: «Коли льодовик почав танути, на півночі України і в Білорусії утворилося велетенське озеро. 11,5 тис. до н.е. селевий потік з цього озера линув долиною Дніпра до моря, а саме озеро зникло, перетворившись на низку боліт. Близько 5600 р. до н.е., через підвищення рівня світового океану, Середземне море перелилося в Чорне гігантським солоним водоспадом, проривши протоку Босфор». Тут поєднано два різні теоретичні сценарії, один з котрих є не доведеним і не спростованим. Тобто, цілком придатним для міфотворення. Чому б ні? Олександр Палій — сміливий лі-

терат, здатний «навіяти сон золотий». От, до прикладу, про росіян: «На північ і схід від земель України, на території сучасної Центральної Росії, кам'яна доба тривала на 3–5 тис. довше — до середини 1 ст. н.е., а подекуди до 2 тис. н.е.». Якщо розглядати «феномен Росії» у семіотичній проекції, то приблизно так воно і є. Читаємо: «Наприкінці 19 ст. чеський учений-славист Вільгельм Томашек вивів назву фіно-угорської групи народів — мордві — зі скіфської «tard-xwaag», тобто ліджер». Це — доповнення відомого Геродотового «свідчення» про андрофагів-людодів на теренах майбутньої Московії. Але зіпсутому знаннями читачеві кортить знати, як ця приваблива гіпотеза почувается у наукових координатах 21 століття?

Надто часто до нашого автора виникають запитання, що є вельми небажаним для будь-якого «короткого курсу». Наприклад, куди поділися трипільці? Адже «населення на всій території трипільської культури одночасно становило щонайменше мільйон осіб», — і випаровування такої величезної, як на ті часи, кількості люду годилося б якось пояснити, чи не так?

О.Палій ухилиється від цього запитання, бо, на відміну від Президента Ющенка, вважає за українських предків не трипільців, а скіфів: «Скіфи вважали, що їхньою праатьківщиною була територія сучасної України, і стверджували, що жили понад Дніпром за 1000 років до свого повернення в 7 ст. до н.е. Скіфи раніше за решту народів Єв-

ропи, крім мешканців Греції та Італії, дозріли до рівня повноцінної державності, з постійною армією, владою, податками, карбуванням грошей тощо. Скіфська державність в окремих регіонах України проіснувала тисячоліття — до 4 ст. н.е.». Задяля переконання читачів у скіфській ідентифікації українців О.Палій навіть вкидає — ніби той 25-й кадр — повідомлення про те, що «у 4 ст. до н.е. поліцію в Афінах набирали зі скіфів». Ага, успішна поліційна реформа — тяглість традиції, й Арсен Аваков — гідний нащадок скіфів. Та коли пізніше у книжці піде гнівна мова про сталінську тактику «випаленої землі», якось незручно повертатися до попередньо наведених прикладів із практики наших власних нащадків: «Скіфи спочатку відступали перед перським військом, відганяючи худобу, засипаючи колодязі та випалюючи степ».

«Літні держави на території України — імперія гунів та Київська Русь — вважали себе спадкоємцями Великої Скіфії», — хвацько значить О.Палій, ніяк при тому не реагуючи на літературну концепцію Івана Білика, котрий вважав Аттілу за київського князя Богдана Гатила. Але ж партайгеноссе Щербицький піддав Біликів «Меч Арея» остракізму не просто так? Подібний пробли не красять назвагал цівку книжку Олександра Палія. Як і однозначні присуди, як-от щодо братовбивства Ярослава «Мудрого»: «Ярослав Володимирович не був причетний до цього злочину». М'яко кажучи, це сумнівне твердження.

«Короткий курс історії України» має виразу антиросійську спрямованість. Нарешті маємо історико-популярний твір, позбавлений жодних алюзій на «братські» камлання. Але

ж у такій мужній поставі годиться бути доказовим. Наприклад, коли йдеться, що «Московія... остаточно припинила виплату данини нащадкам Чингізхана лише на початку 18 ст.», — треба б послатися на якусь наукову константу.

Вельми привабливим є твердження О.Палія стосовно середньовічної ієрархії на колонізованому Києвом Заліссі: «Київські князі надсилали сюди керувати своїми наймолодшими синами». Та, може, треба було б наголосити на недолугості тих сановно-делегованих недолітків, що й припустилися фатальної помилки — відкрили скриню Пандори? Адже, як не крути, монстра на ім'я «Росія» виростили саме українці, від Феофана Прокоповича починаючи. Так, колись «Київська держава звільнила предків росіян від виплати данини хозарам, навчила їх писемності, прилучила до християнської культури», — і відтоді цей Голем пішов у світлі. І за це треба нести відповідальність — нинішнім українцям.

Олександр Палій зробив добру спробу деміфологізації, але було би ретельніше поставитися до ілюстративно-фактологічно-доказової бази. Схоже, йому це під силу. Ось фрагмент, який це ілюструє: «За самим зв'язком із Шевченком можна було втратити все. Так, зокрема, сталося з керівником головного в імперії Московського залізничного вокзалу в Петербурзі Миколою Миклухою. Він був нащадком запорожця, що першим видерся на стіни турецької фортеці Очаків під час штурму 1788 р., за що отримав дворянський чин. Лише за те, що Миклуха надіслав Шевченкові на заслання 150 рублів, його було звільнено з роботи й ледь не заарештовано... За український патріотизм батька... було вигнано з університету й сина Миколу Миклухо-Маклая».

Отже, маємо добру спробу творення «короткого курсу» української мінувшини-сьогодення-прийдешнього. Але що непокоїть: торік помічники українського Президента поширили інформацію про книжку, яку він, нібито, щойно прочитав. «Короткий курс історії України» Олександра Палія — серед інших. Добре, що наші президенти бодай щось почали читати. Але коли очільники країни виокремлює «короткий курс» замість книжок серйозної політології, якими рясніють прилавки книгарень, стає моторошно. Але ж, як пише О.Палій, «у представників різних народів вчені знаходять різну частку генів неандертальців». ■

Костянтин ДИКАНЬ

Український політик уяснює ідеями щодо переінакшення на європейський лад суспільно-політичного устрою нашої країни. Зазвичай, це уможлядні побудови, спричинені незнанням сучасного й минулого інших держав. За розміром, чисельністю населення, культурним розмаїттям та складністю історії подібною до України є Франція. Різниця — хіба в успішності. Збагнути, як ця сумна різниця утворилася, допоможе ґрунтовне дослідження блискучого історика Фернана Броделя «Ідентичність Франції» (К.: Видавництво Жупанського).

Публікація тритомовика почалася п'ять років тому. У першому томі, що має назву «Простір та історія», зустрічаємо фразу, вельми незвичну для українців, узвичаєних скіглити: мовляв, Донбас — не Галичина. Автор, залюблений у французьку просторову різноманітність, ніби риторично запитує: «Географія: чи саме вона вигадала Францію?». І далі пропонує гасло: «Нехай Франція зветься різноманіттям».

У другому томі під назвою «Люди і речі» Ф.Бродель переходить до демографії та економіки. Добробут людини і держави віддзеркалюється в кількості й щільності населення. Демографічний поступ Франції — не висхідна пряма: у зменшенні числа французів (жельтів, галів) винні клімат, війни, хвороби. Чи не найстрашніша з останніх — чума: «Історія чуми, здається, добре підпорядковується довготривалим біологічним циклами. Ми не знаємо, чому вона цілком зникла в Європі у XVIII сторіччі, так само як це

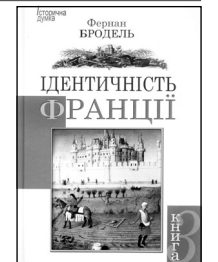
Різноманіття як чинник прогресу: чому Франції вдалося?

сталося на шістьсот років раніше, після того як вона лютувала упродовж століть».

З X до XV сторіччя формувалася Європа: «Не може бути Франції, якщо нема Європи. Європа — наша родина, умова нашого існування. Європа консолідувалася, зцементувалася навколо нас». Водночас творився «французький народ»: «Французьке населення — це полотно, зіткане з різних етносів, поєднаних разом багатьох регіональних народностей, до яких доєдналися завдяки різним хвилям еміграції впродовж більш ніж сторіччя іноземці з Європи чи ще дальших країв».

Перекладена торік третя книга «Ідентичності Франції» відкриє очі багатьом українцям, зачарованим сьогоденним європейським добробутом, адже ранню історію Франції супроводжували «злидні, неврожай, голодомори, хлібні бунти, повстання». «Вигнати привид голоду з вочевидь багатої країни» вдалося ледве наприкінці XIX століття.

Швидка й несподівана руйнація селянської Франції й перетворення її на уніфіковану державу політичної нації відбулася саме завдяки відкритості територій Франції, бо «будь-який політичний організм постійно підживлюється культурними надбаннями, які отримують завдяки вічному рухові, що розносить їх світом». Відтак апологетами «працелюбності українців»

варто обережніше ставитись до стереотипів, адже готовність «орати як раб на галерах» і прогрес — не є синонімами. А селянська економіка, хоча й зберігає народну розмаїтість, спричиняє її закритість або навіть автаркію. Тоді як модерн вимагає уніфікації, єдності, торгівлі, націєтворення, лібералізму.

Разом із концентрацією капіталу, індустріалізацією, зростанням науковості виробництва змінювалося ставлення людей і урядів до грошей і банків. Не дивно, що імена фінансистів зустрічаються в книзі частіше, ніж імператорів чи прем'єрів. Це має знати укрсучеліта. Як і те, що умілим політикам, які творять єдину націю і державу з різноманіття, — жоден Збруч не заважає. ■

* Рецензія на книжку Гульнари Бекірової «Пів століття опору: кримські татари від вигнання до повернення. 1941–1991 роки» (К.: Критика) опублікована в «УМ» від 14.02.2018.

** Офіційні результати підномінації «Мінувшини / біографії / мемуари» опубліковані в «УМ» від 14.03.2018.

Редактор сторінки
Костянтин РОДИК
rodyk@meta.ua

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Такою й має бути королева великоднього столу — її величність паска. Предмет гордості кожної господині, найкращий хліб, подарований нам небесами. Паска не може бути несмачною апріорі, бо основні її інгредієнти не можуть дати значних збоїв у випіканні. Хіба що, буває, не так вона випечеться, як уявляється, але цьому можна запобігти, маючи у своєму арсеналі перевірені рецепти.

Кожна родина має свої рецепти, і кожна господиня давно адаптувала їх до смаків найрідніших і найближчих, своїх великодніх гостей. Але кулінарна історія пишеться й далі, майстри кулінарної випічки продовжують ділитися рецептами, секретами вдалого тіста, деталями, які бажано врахувати, тому щороку паски вдаються ще вищі, ще пухкіші й ще запахніші.

Оскільки Великдень ось-ось задзвонить довгоочікуваними дзвонами, сповіщаючи про перемогу життя над смертю, і часу на підготовку до цього світлого дня мало, цього разу вибираємо найкращі рецепти великоднього хліба, які печуться швидко, але не менш смачні.

Крашанки.
Фото Лариси ПОШПУР.

Як учила бабуся

Бабусі, як відомо, поганого не навчають. А що вже їхня випічка — лиш згадки про це викликають найприємніші спогади! У Інни Зайцевої з Вінниччини є рецепт бабусиної пасочки, яка печеться швидко. Правда, серед її інгредієнтів — аж 20 жовтків (упізнаю рецепт своєї бабусі, а також завше дивувалася, навіщо аж стільки жовтків!), але на паски треба бути щедрим — чим кращі паски, тим заможнішою буде родина. Отож на величезну родину, на 18 пасок (які наші бабусі все-таки завбачливі: пекли на всю родину, також пригадую рядки пасок, вкриті серветками, і не уявлялося, як це можна з'їсти, але з'їдалося на диво швидко) потрібно: 2 літри молока, 20 жовтків, літр цукру (жовтки з цукром збити), 200 г розпарених родзинок, 200 г масла або маргарину, цедру лимона, ванілін, 150 г дріжджів, 100 г олії.

Замісити еластичне тісто і дати підійти. Потім виробляти паски і вкладати їх у форми, заповнюючи при цьому менше половини формочки. Формувати паски невеличкі, бо вони дуже гарно ростуть. Випікати до зарум'янення.

Швиденько і смачненько

Киянка Руслана Климчук пропонує рецепт швидкої пасочки — для тих, хто не має часу довго вимішувати пасхальне тісто. Для цієї дуже смачної, за словами автора рецепту, пасочки потрібно: літр пареного молока, 150 г живих дріжджів, 20 жовтків, 200 г вершкового масла, 100 г олії, 100 г горілки, 1 літр цукру, 0,5 чайної ложки солі, літр родзинок, 0,5 літра цукатів.

Дріжджі розім'яти в мисці, додати тепле молоко, стакан цукру, 2 жмені борошна. Дати підійти. Додати муку. Зробити густе тісто, як на оладки, дати підійти. Жовтки збити з рештою цукру, вилити в тісто, додати сіль, додати борошна (скільки вийме). Тісто має бути, як густа домашня сметана. Знову дати підійти.

Додати в тісто літр родзинок, цукати, ванілін (можна цедру лимона), розтоплене масло, горілку, олію. Добре перемішати, залишити на трошки. Викласти у форму (1/3 висоти форми.) Як підійде — випікати до рум'яної скоринки.

Глазур господиня радить робити на основі желатину.

До речі, про глазур.
Олена Приступа з Лу-

ТРАДИЦІЇ

Паска — як казка!

Киянка Руслана Климчук пропонує рецепт швидкого приготування великоднього хліба, Олена Приступа з Луцька ділиться рецептом надійної глазури, а львів'янка Софія Каськун розповідає про «бабу»

Її величність паска.
Фото Софії КАСЬКУН.

цька ділиться гарним рецептом надійної (щоб не сипалася) глазури. Потрібно: чайну ложку швидкорозчинного желатину розчинити в 100 г теплої води, а як вистигне — збити з 0,5 л цукрової пудри. Намазувати швидко, коли висохне — не липне та не кришиться.

Великдень красуня

«На Великдень у нас пекли «бабу», — розповідає львів'янка Софія Каськун. — Великдень «баба», то як кутя на Різдво — без неї свято не свято, ніби й не Великдень. «Баба» мала бути жовта, солодка, з родзинками і з цукровою поливою. В моєму дитинстві родзинки були рідкістю — дефіцитом, і я пам'ятаю, як одного разу бабуся пекла паску з в'яленими вишнями. Ну, ви зрозуміли, «баба» — це теж паска, така, як ви звикли. Я вже давно не живу в рідному селі, але на Великдень печу два сорти паски — правда, не ромбовидну, як пекла бабуся, а круглу, але так само без родзинок, а ще солодку, з родзинками і ромом, як торт — «бабу». «Баба» — це моя любов і поле для експериментів».

За рецептом Софії Каськун, на 2 великі великодні красуні потрібно: 1 кг торгового борошна, 30 г свіжих дріжджів або 15 г сухих дріжджів, 10 жовтків, 500 мл молока, 200 г вершкового масла, розтопленого та легко охолодженого, половину склянки дезодорованої олії, 3 варені картоплини, розім'яті в пюре, приблизно 350 г цукрової пудри, лимонний або апельсиновий екстракт і терта цедра лимона, келишок алко-

голю (наприклад, рому), родзинки й апельсинові цукати на ваш смак (не менше 200 г), дрібка солі.

Розтерти свіжі дріжджі з ложкою цукру, додати тепле молоко, полівину борошна, розмішати до консистенції густої сметани, накрити чистим рушничком і залишити підніматися на годину в теплому місці (дріжджі сухі достатньо змішати з пшеничним борошном).

Ячні жовтки розтерти з цукром (до білості), додати борошно, розчину, решту інгредієнтів (крім жиру і бакалій). Ретельно замісити тісто. Буде досить рідке, не бійтеся, так має бути. Часом борошно є досить вологим, тоді додайте на ложку-дві борошна більше. Наприкінці замішування додайте олію та масло, «бакалії».

Форми змазати олією, посипати пшеничною борошно. Покладіть тісто у форми відразу, бабка повинна рости в формі. Тісто повинно займати трохи менше половини форми. Поставте в тепле місце, щоб піднялося (воно має вирости до краю форми).

Ставити в духовку, нагріту до 190 градусів, відразу зменшити до 160 градусів. Випікати приблизно 35 хвилин на 160 градусах до так званого сухого пачка.

Примітка. Якщо я не переконала вас до підйому дріжджового тіста тільки один раз, ви можете спокійно зробити цей рецепт із використанням традиційного методу, тобто, щоб тісто піднялося в мисці, а потім другий раз у формі (автор даного рецепта не рекомендує).

Поради від автора ре-

цепта:

— Лимонну цедру краще терти замерзлою, перед тим лимон має бути добре випарений і витертий. Хай постоїть натертою в кімнатній температурі і нагріється;

— не можна використовувати занадто багато дріжджів — це також стосується всіх інших розпушувачів; хоча тісто швидко росте, але, на жаль, готове тісто швидко засихає;

— важливо, аби тісто підросло повільно, тоді виробі матимуть так звану «поролонову» структуру — маленькі дірочки і пружність;

— те ж саме стосується часу замішування — чим

ДЕТАЛІ

Як розквітають великодні крашанки

Великодні писанки і крашанки — це також тайство творіння. Тут і символи, і звичай, і вірування, і просто естетика, краса, яку хочеться передати на яйці. Тернополянка Лариса Пошпур ділиться простим, але дуже красивим природним способом творіння крашанок.

«Сподіваюся, що вже буде травичка зелена, яка і допоможе зробити нам крашанки, і кожна крашанка буде єдиною і неповторною, — каже вона. — Яйце сире, кожне окремо, обкладаємо чи травичкою, чи листочками, також порізанним сухим цибулинням. Або ж будь-якою крупою: гречка, рис, горох, пшоно (звичайно тільки однією із круп), і щільненько зав'язуємо у шматочки марлі або капронових колгот, розподіляючи крупу, щоб покрила яйце рівномірно».

І варити у процідженому вареному цибулинні (може бути і синя цибуля) чи зеленці, розведений у воді (але посудину для зеленки слід брати стару, бо не відмивається).

довше, тим краще, тому що більше повітря втискається в тісто;

— картопля, що додається в тісто, діє як поліпшувач смаку і зберігає свіжість випічки;

— готову бабку треба висугудити на м'якій поверхні «головою вниз» — я використовую подушку, накриту лляною тканиною.

Духмяної паски!

Щасливого Великодня! ■

ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Святковий салат-бар

Великдень — значить весна, і вже навіть неважливо, яка цього дня погода. Великодній стіл також має бути по-весняному барвистим і соковитим. Уже з'явилася перша зелень — є цибуля, черемша, петрушка, кріп, редиска, салат. Це — інгредієнти, які вигідно і гарно впишуться в будь-яку салатницю, тобто в майже кожен відомий салат, тому є сенс сміливо додавати весняну зелень в улюблені салати — таким чином також святкуючи весну.

Вітамінний-незамінний. Не тільки тому, що він вітамінний, він заслужує місце на святковому столі, він дуже смачний! Треба поогріти і помідору, болгарський перець, 8 штук редиски, пучок салату, 150 г сиру фета (фавіта), 2 столові ложки оливкової олії, столова ложка бальзамічного оцту, цукор, сіль та італійські трави — за смаком. Порізати все так, як вам найзручніше, заправити — і салат готовий!

Набуває популярності на святкових столах салат «Середземноморський». «На велику тарелю викладаємо листя салату (порвати на шматочки) або мікс салатів (з пачки) і злегка поливаємо все майонезом, — ділиться його рецептом львів'янка Галина Максим. — На салат викладаємо банку тунця (краще в олії). Помідори ріжемо кубиками, знову трошки майонезу, далі — шар яєць (треба буде 3 яйця) — кубиками, зверху густенько посипати порізані на кружальця оливки (чорні чи зелені). Легкий, смачний, ще ніколи мене не підвів».

Юлія Лисюк із Львівщини пропонує приготувати салат, який так і називається «Святковий». Інгредієнти: листки салату, філе куряче, виноград (маслини), сухарики, соус «Тартар».

Усе нарізати великими кусками. Хто любить солодкуватий присмак салату — додає виноград, а хто ні — чорні маслини. «Сухарики робимо самі з білого хліба. Заправляємо салат соусом «Тартар», що з огірочками. Смакота!» — оцінює свій витвір Юлія.

Максим Міхельсон
головний тренер БК «Черкаські мавпи»

«Я впевнений, що «Миколаїв» мав би бути в четвірці «регулярки», але, на жаль, кінцівку сезону вони змазали після зміни тренера. Однак зараз вони, мабуть, знайшли свою гру. Вони вибили чемпіона, тож, без сумніву, це серйозний суперник».

Григорій ХАТА

■ БАСКЕТБОЛ

Швидко й, кажучи футбольною мовою, в одні ворота пройшла чвертьфінальна стадія «плей-оф» чоловічої суперліги. У кожній із чотирьох пар визначення переможця відбулося в максимально короткий час — у двох матчах. Саме стільки поєдинків, згідно з регламентом, потрібно було виграти учасникам чвертьфінальних пар для участі в наступному раунді турніру, де «Дніпро» змагатиметься з «Хіміком», а «Черкаським мавпам» протистоятиме «Миколаїв». Дивно, але серед четвірки півфіналістів немає переможця попереднього чемпіонату країни — «Будівельника», котрий, маючи в 1/4 фіналі третій сійний номер, сенсаційно програв баскетболістам із Миколаєва.

Що сталося з третьою командою регулярного сезону, котра в «серії на виліт» не спромоглася виграти в скромнішого за себе суперника жодного матчу, збагнути важко. Незадовго до старту «плей-оф» «Будівельник» аж ніяк не демонстрував ознак ігрової занепаду. В останньому матчі «регулярки» підопічні Володимира Ковалю здобули трудову перемогу над «Хіміком». Натомість до першого поєдинку 1/4 фіналу «гладіатори» підійшли в розібраному стані й, як наслідок, програли «Миколаєву» на власному паркеті 19 очок.

Можливо, не кращим чином на чемпіонів минулого сезону подіяв переїзд із Палацу спорту до «Меридіана», проте говорити, що ігровий майданчик останнього є чужим і незнайомим для «будівельників», теж не варто. Наставник «Будки» визнав, що «мінус 19» — результат повної відсутності боротьби його підопічних на майданчику «Меридіана».

На поєдинку у Миколаєві столичні баскетболісти на-

Лаври — в інші руки

Чвертьфінальна стадія «плей-оф» чоловічої суперліги завершилася сенсаційним вильотом переможця попереднього чемпіонату України

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Суперліга. «Плей-оф». Чвертьфінали (серія до двох перемог).
«Дніпро» — «Запоріжжя» — 82:78, 85:82. «Черкаські мавпи» — «Авантаж-Політехнік» — 128:89, 104:80. «Будівельник» — «Миколаїв» — 63:82, 50:53. «Хімік» — БІПА — 80:69, 96:86.

лаштувалися відповідальніше, але й там узяти гору не змогли, чим неабияк здивували всю баскетбольну спільноту країни. «Вітаю «Миколаїв» із виходом до півфіналу, — сказав після повторної невдачі Володимир Коваль. — На відміну від першого матчу, ми проявили характер, але через низький відсоток влучань та високе нервово напруження не змогли успішно провести кінцівку гри й зрівняти рахунок у серії».

Тепер, вибивши з розіграшу третю команду регулярного чемпіонату, на «корабелів» чекає зустріч із колективом, який має у «плей-оф» другий номер посіву. Чекати, що й у півфіналі підопічний тренера Володимира Поляха вдасться сенсація, доволі наївно, адже їхній майбутній суперник — «Черкаські мавпи» — в нинішньому сезоні налаштовані вельми рішуче. На відміну від «Будівельника», котрий наприкінці «регулярки» трохи здав і дозволив черкаським баскетболістам обійти себе, підопічні Максима Міхельсона обертів не збав-

«Дніпро» — головний фаворит чемпіонської гонки — з труднощами переіграв останню команду «регулярки». Фото з сайту fbu.kiev.ua.

ляють. Навпаки. У першому матчі нинішнього «плей-оф» (у чвертьфіналі черкащанам протистояв харківський «Політехнік») капітан «мавп» Олександр Кольченко встановив рекорд результативності поточного чемпіонату, набравши 40 очок.

А от у іншій півфінальній парі може зав'язатися напружена боротьба. І хоча в сезоні 2017/2018 «Хімік» не виграв у «Дніпра» — головного фаворита чемпіонської гонки — жодного поєдинку, перебування южненців у безпосередній близькості до «зо-

лотої серії» може надихнути чинних віце-чемпіонів на те, аби піднести дніпрянам кілька сюрпризів. Приміром, останній команді «регулярки» — «Запоріжжю» — вдалося дати справжній бій підопічним Дениса Журавльова, котрі не без проблем подолали чвертьфінальний бар'єр. Проте зрозуміло й інше. З кожним наступним раундом баскетболісти «Дніпра» неодмінно додаватимуть у своїй грі, адже без раціонального розподілу сил успішно пройти весь турнірний шлях доволі складно. ■

■ ХРОНІКА

Важка атлетика

Восени минулого року Міжнародна федерація важкої атлетики дискваліфікувала на один рік Федерацію важкої атлетики України за багаторазове порушення вітчизняними підкорювачами штанги антидопінгових правил. Тож пропустили наші важкоатлети не тільки минулорічний чемпіонат світу, а й цьогорічний континентальний форум, який днями завершився в румунському Бухаресті. Без участі в турнірі так само дискваліфікованих спортсменів із Росії, Казахстану, Білорусі, Азербайджану, Вірменії, Молдови та Туреччини кращою збірною ЧС-2018 стала команда Грузії. А Україна в останній день турніру отримала ще одну звістку про черговий епізод застосування нашим важкоатлетом заборонених фармакологічних засобів. У одній із допінг-проб чемпіона Європи 2016 та 2017 років Олександра Пелешенка (вагова категорія до 85 кг) виявили сечогінний препарат хлорталідон. ■

■ РЕКЛАМА

Для дому на довгі роки

Saturn®
Зроблено в Україні

2 роки повної гарантії

ПРИМИРЕННЯ

Війні кінець

Анджеліна Джоїлі та Бред Пітт домовилися про умови розлучення

Аліса КВАЧ

Немає нічого гіршого для дітей, як розлучення батьків. І не лише тому, що звичний для них світ руйнується і замість любові в родині починає панувати атмосфера образ та взаємних претензій. А й тому, що діти часто стають для одного з подружжя предметом шантажу та помсти своїй колишній половинці.

Саме так сталося і з однією з колись найстабільніших та найромантичніших пар Голлівуду. Коли у вересні 2016 року Анджеліна Джоїлі подала на розлучення з Бредом Піттом, для багатьох це стало громом посеред ясного неба. А оскільки процес проходив без особливих скандалів та публічних обвинувачень, то за деякий час про це всі забули. Ну побили горщики, ну розбіглися. Не вони перші, не вони останні, тим паче — в Голлівуді. Усі були впевнені, що голлівудська пара давно розлучена.

Але, як з'ясувалося, весь цей час перемовини між адвокатами акторів тривали. І головним предметом дискусій стало не майно, а право опіки над дітьми. Анджеліна Джоїлі хотіла добитися права одноосібного виховання усіх шістьох дітей, рідних і всиновлених, дозволяючи Пітту лише раз на тиждень бачитися з ними, і то в її присутності.

Утім обоє, схоже, зрозуміли, що взаємні образи і приниження в першу чергу боляче б'ють саме по дітях. І що єдине, що вони можуть дати їм, — це досвід шанобливих стосунків між батьками. Тож Анджеліна зрештою пішла на поступки і погодилася, що вони обоє щодо дітей мають рівні права. Тим більше, що діти вже дорослі (старшому, Меддоксу, скоро виповниться 17, а наймолодшим близнюкам Вів'єн та Ноксу — 10) і скоро самі вирішуватимуть, як їм жити і з ким спілкуватися.

Очікується, що відповідні папери можуть бути підписані уже протягом найближчих тижнів. А там — вільному воля. Кажуть, в Анджеліні накльовується новий роман із якимось агентом із нерухомості. Можливо, і це вплинуло на поступливість Джоїлі. Бо скільки вже можна воювати? ■

Анджеліна Джоїлі.

Ната НЕТУДИХАТА

Хто там що говорив про акселерацію і про те, що про романтичні стосунки діти починають думати уже зі шкільної парти? Випадок, який зафіксували камери вуличного стеження у Чечні, показує, що справжні джигіти тут ростуть ледь не з пелюшок.

Так, на відео, яке здобував в інтернеті шаленої популярності, видно, як хлопчик років 4-5 веде до машини не багату старшу за себе дівчинку. Побачивши, що діти збираються відкривати транспортний засіб, до авто кинулися дорослі. Дівчинка при цьому відійшла вбік, а хлопчик заскочив до машини і там забарикадувався. І не просто заблокував двері, а й завів авто і навіть спробував утекти на ньому з місця при-

ОТАКОІ!

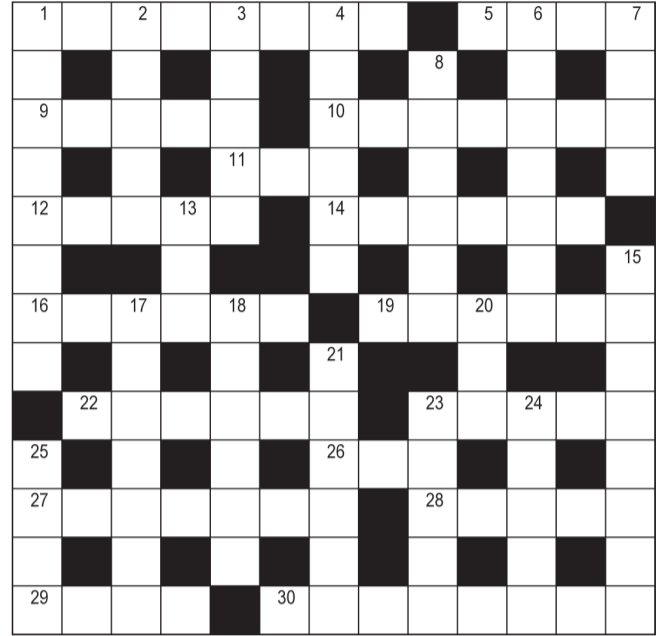
Справжній джигіт не боїться дорослих

5-річний чеченець спробував викрасти машину, щоб покатати подружку

годи. Але, очевидно, він вчасно зрозумів, що покарання за це буде суворішим, тож, проїхавши метрів 20, зупинився і здався на милість мамі чи бабусі, яка після добрячої прочуханки взяла його за руку і повела,

очевидно, під домашній арешт.

Найцікавіше, що, коли розгорілися пристрасті, дівчинка, яка і стала причиною викрадення авто, просто втекла від гріха подалі. От і йди заради таких на подвиги. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №38

По горизонталі:

1. Американський штат, на території якого розташовані міста Мемфіс, Нешвілл, Ноксвілл. 5. Орган місцевого самоврядування в Російській імперії після реформи 1861 року. 9. Американський ілюзіоніст, який заснував фонд із наукового розвідування паранормальних явищ. 10. Радянська мрія: програвак для платівок, поєднаний із радіоприймачем. 11. Команда стріляти в царській армії. 12. Ім'я сучасного культового російського художника-портретиста. 14. Людина, яка має феноменальні здібності. 16. Річкова русалка з німецьких романтичних балад. 19. Дрібна морська риба, балтійський оселедець. 22. Бог зла в давньоіранській релігії, один із епітетів Сатани. 23. Характер, натура. 26. Ім'я першої дружини Володимира Висоцького. 27. Переконання, правило, норма поведінки. 28. Португальський футбольний клуб. 29. Суміш із яйця, борошна та інших інгредієнтів для смаження м'яса, риби та овочів. 30. Теплоізоляційний матеріал.

По вертикалі:

1. Отруйний павук. 2. Індійський мудрець, засновник сикхізму, перший із десятих гуру сикхів. 3. Сплюснуте коло. 4. Найяскравіша зірка нічного неба. 6. Герой поеми Єсеніна

«Пугачов». 7. Густа шерстяна або напівшерстяна тканина для верхнього одягу. 8. Ім'я білоруської співачки, однієї із солісток ансамблю «Вераси». 13. Поширене на Сході чоловіче ім'я. 15. Український інтернет-портал, присвячений дитячій літературі. 17. Столичний район. 18. «... каже: ви — моголи! Моголи, моголи! Золотого Тамерлана онучата голі». (Тарас Шевченко). 20. Антипод полум'я. 21. «Милий йде, хвалить мене, узев серпок да нажав...» (Українська народна пісня). 23. Мінеральна речовина, якою навесні білять дерева. 24. Головна артерія. 25. Рана на тілі від вогню, окропу чи хімічних речовин. ■

Кросворд №37 від 3 квітня

ПРИКОЛИ

— Любий, я схожа на ідеальну жінку? — Ти — щось більше! — І наскільки? — Кілограмів на 50. * * * Чоловік пише дружині смс. — Із друзями на дачі. Шашлики робимо і будемо зараз випивати. Через 10 хвилин отримує смс від дружини: — Тільки не напивайся. — А можна було раніше це написати? * * * — Дівчина, — мрійливо розмірковує молодий Рабинович, — має бути такою гарною, щоб на ній хотілося одружуватися без усіялого посагу, і водночас такою багатою, щоб ти гото-

вий був піти з нею під вінець без усіялої краси. * * * Жінка — чоловікові: — Любий, ти не міг би пропилососити кімнату? — Як утомився, що в мене навіть руки трусяться. — Чудово, тоді витруси килим. * * * Мати каже синові: — Ну що ти тягнешся через увесь стіл рукою? У тебе що, язика немає? — Є. Але рукою я дістаю далі. * * * У французькому ресторані: — Вам каву з коньяком? — Без. — Без коньяку? — Без кави!

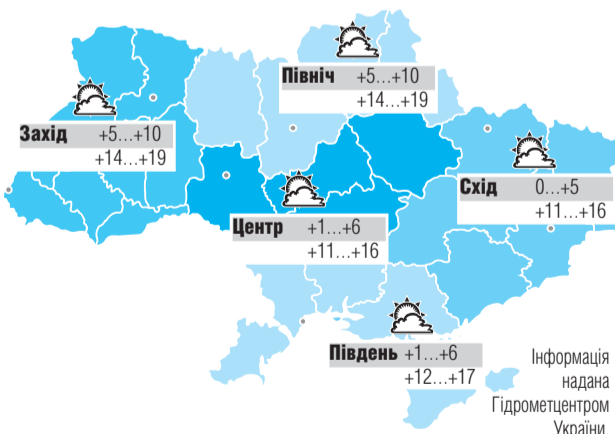
ПОГОДА

5 квітня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер південний, 5-10 м/с. Температура вночі +7...+9, удень +16...+18.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. Славське: вночі +7...+9, удень +16...+18. Яремче: вночі +7...+9, удень +16...+18. Міжгір'я: вночі +8...+10, удень +17...+19. Рахів: вночі +8...+10, удень +17...+19.

3 квітня висота снігового покриву становила: Дрогобич — немає, Стрий — немає, Славське — немає, Плай — 44 см, Міжгір'я — немає, Рахів — немає, Долина — немає, Івано-Франківськ — немає, Яремче — немає, Коломия — немає, Пожежівська — 72 см.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — novynu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою ® друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009038 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 232
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71
Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734